

Blizu ljudem.

Volilni program NSi 2011 - 2015

Vrnimo upanje Sloveniji!

N.Si

Vrnimo upanje Sloveniji!

V Temeljnem programu Nove Slovenije, krščanske ljudske stranke, smo zapisali: »Naš cilj je ustvarjanje takšne družbe, ki bo spoštovala človeško življenje od spočetja do naravne smrti. Stvarstvo nam je dano v upravljanje in uporabo, zato smo ga dolžni spoštovati in čim bolj neokrnjenega predati naslednjim rodovom. Želimo ohraniti slovenstvo in spodbujamo domoljubje. Za nas je družina velika vrednota in temelj zdrave družbe. Izhajamo iz prepričanja, da je mogoče povezati tradicijo z modernostjo, humanostjo in napredkom ter tudi v politiki in gospodarstvu delovati v duhu krščanskih vrednot za dobrobit vseh članov družbe.«

V našem volilnem programu 2011–2015 smo zapisali odgovore in rešitve za naloge in težave, s katerimi se bo srečevala prihodnja slovenska vlada.

V NSi mislimo, da je začetek problemov v pomanjkanju spoštovanja temeljnih etičnih vrednot, zato se je Slovenija znašla v vsesplošni krizi, ki je globlja kot v večini evropskih držav. Ugotavljamo, da sprejemanje vedno novih zakonskih rešitev ne bo imelo pravega učinka, če sprejete zakonodaje ne bomo spoštovali in jo izvajali na vseh ravneh. Za zakonito delovanje in spoštovanje zakonodaje so odgovorni država oziroma njene institucije, nosilci političnih in drugih javnih funkcij, kar je tudi ustrezna spodbuda in dober zgled za državljane.

Gospodarstvo je nosilec razvoja, zato je potrebno sprejeti ustrezne ukrepe za okrevanje in razvoj podjetništva, zagotoviti plačilno disciplino, zmanjšati javno porabo in uravnotežiti proračun, državne in privatne naložbe usmeriti v gradnjo infrastrukture, zmanjšati javno upravo, ki mora postati prijazen in učinkovit servis za državljane, podpirati družino in zaposlovanje mladih ...

Kristjani si zaslužimo, da nas v parlamentu zastopa NSi, ki med vsemi strankami najbolj odločno zagovarja krščanske vrednote. Po zadnjem popisu prebivalstva se je za kristjane opredelila več kot polovica državljanov. Po vključevanju v javno življenje sodeč se zdi, da smo kristjani tiha večina. Če se za vrednote, v katere verjamemo, da so obče človeške, ne bomo jasno zavzeli v javnem političnem delovanju, lahko kmalu postanemo tiha manjšina, družba, v kateri bomo živeli, pa vse bolj sebična in divjaška. Za normalnost slovenskega političnega sistema je pomembno, da je v parlamentu prisotna tudi politična stranka, ki odločno zagovarja krščanske vrednote oziroma obče človeške vrednote.

Slovenija v času gospodarske krize potrebuje NSi, saj se je v kritičnih trenutkih vedno dokazala kot **verodostojna in zaupanja vredna stranka.** Leta 1990 je krščanska demokracija (NSi je njena ideološka naslednica) z Lojzetom Peterletom na čelu prevzela vodilno vlogo v kritičnih trenutkih naše zgodovine. Ko je leta 2000 Slovenija imela resen zaostanek v pristopnih pogajanjih z EU, je odgovornost prevzela Bajukova vlada, ki je v pol leta nadoknadila zaostanek in preprečila, da bi Slovenija leta 2004 izpadla iz kroga širitve EU. V tretji pomladni vladi je imela Nova Slovenija ključno vlogo. Brez odločnosti takratnega finančnega ministra dr. Andreja Bajuka Slovenija ne bi izpolnila maastrichtskih kriterijev in kot prva država iz nekdanjega socialističnega bloka prevzela evro ter zmanjšala javno porabo in davke.

Slovenija danes znova potrebuje stranko, ki se bo v kritičnih trenutkih odločala za tisto, kar je prav in ne za tisto, kar se ji spleča. Brez zmage slovenske pomadi ne bo nujno potrebnih sprememb. Pogoj za pomladno vlado je dober rezultat NSi.

Ljudmila Novak,
predsednica

KAZALO VOLILNI PROGRAM NSi 2011 - 2015

1.	INSTITUCIJE	3
2.	FINANCE IN GOSPODARSTVO	4
3.	SOCIALNA POLITIKA	7
4.	ZDRAVJE	12
5.	KULTURA	14
6.	KMETIJSTVO	16
7.	OKOLJE IN PROSTOR	20
8.	ŠOLSTVO, VISOKO ŠOLSTVO IN ŠPORT	23
9.	PROMET IN INFRASTRUKTURA	27
10.	ZUNANJA POLITIKA	30
11.	PRAVOSODJE	34
12.	NOTRANJE ZADEVE	36
13.	JAVNA UPRAVA	37
14.	OBRAMBA, CIVILNA ZAŠČITA IN REŠEVANJE	38

1. Institucije

Po dvajsetih letih samostojne Slovenije je potrebno nekatere njene demokratične institucije posodobiti in jih narediti bolj učinkovite.

Volilni sistem. Volilni sistem za volitev v Državni zbor potrebuje spremembe. Njegova slabost je predvsem v tem, da imajo volivci premajhen vpliv, kdo izmed kandidatov bo dejansko izvoljen v parlament. Vpliv volivcev na izvolitev posameznega kandidata je potrebno povečati.

Referendum je pomemben korektiv v sistemu odločanja predstavniške demokracije, vendar pa sedanja referendumsko ureditev potencira konfliktnost političnega sistema, saj se lahko z referendumom tudi ob ekstremno nizki udeležbi spreminja odločitve državnega zbora, ki so bile sprejete z večino demokratično izvoljenih poslancev. Postopki za sklic referenduma s strani državljanov se nam zdijo ustrezni, potrebno pa bi bilo zaostri pogoje za sklic referenduma s strani politike.

Državni svet. Obstoje Državnega sveta v sedanji obliki, ko člani niso izvoljeni na neposrednih splošnih volitvah in katerega vloga v ničemer ne prispeva k večji kakovosti političnih odločitev, je vprašljiv. Obstajata dve možnosti: prva možnost je s povečanjem pristojnosti Državnega sveta uveljaviti pravo dvodomnost slovenskega parlamenta, druga možnost pa je popolna ukinitve Državnega sveta. Sedanja ureditev ohranja invalidno institucijo, ki je zgolj talec političnih kupčkanj.

Imenovanje vlade. Postopki imenovanja predsednika vlade in ministrov so preveč dolgotrajni. Sedanja ureditev ne dopušča hitrega in učinkovitega razreševanja vladnih kriz. Po izvolitvi predsednika vlade v parlamentu bi moral biti postopek imenovanja in razreševanja ministrov v izključni pristojnosti predsednika vlade.

Reorganizacija državne uprave je eden ključnih prispevkov k povečanju učinkovitosti javne uprave. Predlagamo zmanjšanje števila ministrstev in združevanje dela posameznih resorjev. Predlagamo ukinitve večjega števila direktorats in javnih agencij. Tako predlagamo takojšnjo ukinitve direktorata za promet, direktorata za mednarodno sodelovanje in javne agencije za varnost v prometu. Naloge se prenesejo na področne direktorate znotraj ministrstva za promet oziroma ministrstva za notranje zadeve. Zmanjšanje ministrstev z dosedanjih 18 na 12 ministrstev se nam zdi realno možno, predlagamo naslednja ministrstva:

- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za zunanje zadeve
- Ministrstvo za gospodarstvo, energetiko, znanost in tehnologijo
- Ministrstvo za visoko šolstvo, šolstvo in šport
- Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo, prehrano in okolje
- Ministrstvo za infrastrukturo in promet
- Ministrstvo za pravosodje
- Ministrstvo za notranje zadeve in javno upravo
- Ministrstvo za obrambo
- Ministrstvo za kulturo in Slovence po svetu
- Ministrstvo za zdravje
- Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve

2. Finance in gospodarstvo

Slovensko gospodarstvo bomo naredili konkurenčno, privlačno za domače in tuje naložbe, privlačno za zaposlovanje in razvoj, tako družbeni kot osebni. Gospodarstvo bo imelo pomembno težo pri delovanju vlade. Samo z zdravim gospodarstvom se bomo lahko uvrstili med države z zdravo družbeno nadstavbo. Delovali bomo po načelih ekološko-socialno-tržnega gospodarstva, svobode, odgovornosti, uspešnosti, etičnosti in solidarnosti.

Pri našem delovanju bomo izhajali iz načel in vrednot, kot so:

- **spoštovanje posameznika, njegove svobode pri ustvarjalnem in podjetniškem delovanju,**
- **zavezanost pravni državi in enakosti pred zakonom,**
- **odgovornost posameznika za osebno in skupno blaginjo,**
- **solidarnost in zavzemanje za skupno dobro**
- **spoštovanje življenja, družine in okolja**

Zato bodo naši glavni cilji:

Ustvariti čim več produktivnih delovnih mest z nadpovprečno dodano vrednostjo, da zmanjšamo število brezposelnih in da dosežemo boljšo strukturo delovnih mest. To je nujno zaradi ekonomskega, socialnega in psihološkega zdravja družbe in posameznikov.

To bomo dosegli z ustvarjanjem gospodarstvu prijaznega okolja: z zmanjšanjem davčnih obremenitev dela, z olajšavami za investicije v tehnološko in organizacijsko napredna podjetja, z zmanjšanjem nepotrebne in neučinkovite upravne birokracije in njeno preobrazbo v servis gospodarstvu in državljanom, s spodbujanjem naložb, z ustvarjanjem pogojev in klime za podjetništvo, ustvarjalnost in nastanek novih podjetij. Vsem novim podjetjem bi omogočili davčni moratorij za prva 3 leta delovanja tako, da dobički ne bi bili obdavčeni.

Usmeriti državne in privatne naložbe v graditev infrastrukture – tako prometne (Luka Koper, 2. železniški tir do Kopra in izgradnja cest na 3. in 4. razvojni osi, posodobitev železniških prog) kot energetske. Prednostna bodo vlaganja v obnovljive vire energije, kot so veriga elektrarn na srednji Savi, male hidroelektrarne, izkoriščanje sončne energije, termalne energije za ogrevanje in izkoriščanje biomase za proizvodnjo energije.

Začeti moramo energetske sanacije javnih in zasebnih zgradb, stimulirati racionalno rabo energije ter posredno in neposredno zmanjševanje obremenitev okolja z izpusti škodljivih snovi. Vložki v energetske sanacije so tudi ekonomsko med najbolj donosnimi, da ne govorimo o pozitivnih posledicah na okolje in zmanjšanju odvisnosti od uvožene energije. Vse to pa bo pozitivno vplivalo na delovanje gradbenega sektorja in njegovo rast, ki je trenutno med najbolj prizadetimi. Pričakujemo velike multiplikativne učinke tudi v drugih segmentih gospodarstva.

Zagotoviti je potrebno kapital, tako domač kot iz tujine, za zgoraj omenjene in druge naložbe. Zavzeli se bomo za take pogoje in zaupanje, da bodo naložbe, tako tuje kot domače, zaželeno in varne. Država naj izstopi iz pretežnega dela svojih naložb, s katerimi neučinkovito gospodari, saj 8,6 milijard € kapitala prinaša manj kot 1 % donosa. Z odprodajo bo dobila kapital za naložbe v infrastrukturo in omogočila nova delovna mesta in učinkovitejše poslovanje. Zadrži naj deloma ali v celoti le tiste, ki imajo naravni monopol ali so posebej pomembne za narodno gospodarstvo. To so npr. infrastrukturni objekti: koprsko pristanišče, letališče, železniška infrastruktura. Zadrži naj tudi kontrolni delež (25 % + 1 delnica) v dveh največjih državnih bankah. Za zagon perspektivnih podjetij in izpeljavo njihovih inovativnih naložb naj država jamči za njihova posojila, ki bi jim v sedanjih razmerah sicer ne bila dosegljiva.

Temeljito je potrebno racionalizirati javno upravo. Preveriti moramo smotrnost njenega delovanja na vseh ravneh in učinkovitost (preobsežne) regulative. Preveriti je potrebno, kakšna je dodana vrednost posameznih institucij in ukrepov ter pospešeno uvajati e-upravo na vse ravni delovanja javne uprave. Tudi občine je treba spodbuditi k sodelovanju, povezovanju in racionalizaciji. Dejavniki učinkovitosti javne uprave, ki ne deluje v konkurenčnem okolju, so: stalen nadzor, inovacije ter usposabljanje in motivacija uslužbencev. Nagrajevati je treba učinkovitost in sankcionirati neuspešnost. Delovna mesta v javni upravi ne morejo biti absolutno varna. Zaradi smotrnosti, preglednosti in učinkovitosti delovanja je potrebno zmanjšati število ministrstev na 12 ter

bistveno zmanjšati število agencij in drugih služb ter jih prenesti, če se izkaže za smotrno, neposredno v pristojnost ministrstev. Določiti je potrebo skrajšane maksimalne roke za postopke pred upravnimi organi in sankcionirati zamude.

Zagotoviti moramo delovanje pravne države in njenih nadzorstvenih institucij (inšpekcij, policije, tožilstva, sodstva). Učinkoviteje je potrebno varovati pravice vseh državljanov in sprotno obravnavati ter kaznovati vse zlorabe. Preveriti moramo izvor vsakega sumljivega premoženja – tudi za nazaj. Podjetnikom je treba dati jasno sporočilo, da sta delo in ustvarjalnost zaželeni in nagrajeni, da je dobro, če ljudje postanejo premožni na pošten, zakonit način. Dejavno moramo preprečevati zlorabe monopolov, kartelov in omrežij, ki izkoriščajo svojo moč in izigravajo zakone in s tem državo in državljanje.

V naslednjih dveh letih je potrebno obvladati javnofinančni dolg, da ne preseže 45 % BDP; to je ena ključnih nalog. Vsi javno-finančni uporabniki morajo najprej sami zmanjšati porabo po načelu največje koristi, najmanjše škode. Če to ne bo uspelo, mora vlada v 3 mesecih sama določiti ukrepe in znižanja. Nikakor se ne smemo naprej zadolževati na račun naših vnukov. Javno porabo je treba v 2 letih uskladiti z javnofinančnimi prihodki. Nagrajevati je potrebno udeležence glede na učinkovito porabo javnih sredstev in prekiniti s prakso proračunske porabe predvidenih sredstev v koledarskem letu, ko se konec leta porablja »po sili«. Država bo sodelovala s svojimi subvencijskimi sredstvi le v projektih, ki bodo najmanj 50 % podprti s strani EU.

Davčna politika. Ne podpiramo uvedbe novih davkov, razen davka na nepremičnine, ki bo nadomestil nadomestilo za uporabo stavbnega zemljišča in bo vključil številne subjekte, ki nadomestila doslej niso plačevali, ter tako povečal davčne prihodke. Podpiramo tudi davek na luksuzno blago in zdravju škodljive snovi. Podpiramo uvedbo davčne olajšave za polovico reinvestiranih dobičkov. Ob primernih javnofinančnih razmerah podpiramo uvedbo »socialne kapice«.

Socialna politika. Preveriti je treba vse socialne transferje in preprečiti morebitne zlorabe. Iz pokojninskega sistema je treba izločiti vsa plačila, ki niso sad plačevanja v pokojninski sklad. Nasprotovali bomo vsakršnemu znižanju pokojnin, ki temeljijo na plačanih prispevkih. Socialne podpore je potrebno vezati tudi na premoženje. Nasprotovali bomo znižanju otroških dodatkov. Nezaposlene je potrebno zaposliti pri javnih delih za 4 ure na dan, dokler prejemajo podporo.

Sanacija bank. Največji banki v državni lasti morata izločiti slabe naložbe v »slabo banko«, da se te naložbe razčistijo, sanirajo ali odprodajo, zdravi del bank pa tako lahko nemoteno opravlja svojo osnovno funkcijo financiranja podjetij in prebivalstva. Zahtevali bomo odgovornost poslovodstev državnih bank za ogromne odpise sredstev, ki bodo šli na račun davkoplačevalcev.

Gospodarstvo in ekologija. Naravni viri postajajo vse bolj omejeni in dragoceni, življenjski prostor za živi svet vse bolj ogrožen, zato bodo vsi novi projekti in delovanje podvrženo okoljski presoji, trajnostni rabi in razvoju. Zavedamo se, da je ohranjanje zdravega okolja neločljivo povezano z možnostmi za gospodarski razvoj, razvoj turizma, ohranjanje naravnih virov, kot sta pitna voda in biomasa, ki postajajo strateške surovine. Paradigma, da si gospodarski razvoj in varovanje okolja nasprotujeta, je preživeta. Zaposlovalni potencial razvoja obnovljivih virov energije je do sedemkrat večji kot pri proizvodnji fosilnih goriv. Zvišanje deleža reciklaže prinaša tisoče novih delovnih mest. Slovenija mora izkoristiti potencial in znanje, da se pridruži vodilnim silam zelene gospodarske preobrazbe. Zeleni gospodarski program ima pozitivne učinke na okolje in zdravje prebivalcev ter daje možnost dolgoročne rasti gospodarstva. Posebej se zavzemamo za razumno gospodarjenje z gozdnim bogastvom, vzpostavitev predelovalne verige lesnopredelovalne industrije in sposobnim trženjem tega naravnega vira. Ker se kmalu iztečejo državne koncesije najemnikom gozdov, je treba preveriti uspešnost sistema in predlagati izboljšane rešitve.

Delovnoppravna zakonodaja. Zavzemamo se za evropske standarde v delovnoppravni zakonodaji glede delovnih razmer, delovnega časa, dopusta, varstva pri delu in zaposlovanja. Vse ostalo je stvar dogovorov med socialnimi partnerji.

Informacijsko-komunikacijska tehnologija. Za dvig konkurenčnosti slovenskega gospodarstva ter skladnejši regionalni razvoj je potrebna vzpostavitev širokopasovnega omrežja, ki bo omogočalo večje hitrosti in bo temeljilo na optiki ter bo dostopno vsem prebivalcem. V času krize je vlaganje v IKT in e-poslovanje (e-vlada, e-uprava, e-šolstvo in podobno) še posebej smiselno, saj prinašajo te investicije nadpovprečne rezultate. Z demografskimi spremembami pa dobi poseben pomen tudi e-zdravje ter vse, kar izboljšuje socialno komuniciranje, diagnosticiranje in varnost.

Turizem vidimo kot pomemben vir zaposlenosti in regionalnega razvoja, ohranjanja kulturne dediščine, prostora, razvoja prometnic in poseljenosti. Podpiramo vključevanje novih krajev v turistično dejavnost, povezovanje obstoječih, sodelovanje pri dogodkih in vključevanje obiskovalcev v različne dejavnosti, da bi podaljšali njihovo bivanje. Če želimo narediti Slovenijo bolj prepoznavno, moramo promovirati 3 izbrane ključne znamenitosti, da jih bodo tujci povezali z našo državo in bodo postali dolgoročni simboli našega turizma in države. Zimske počitnice je treba razdeliti ponovno na dva termina. Šolsko mladino je treba seznanjati naprej s slovenskimi znamenitostmi, šele nato s tujimi.

Krepitev izvoza. Slovensko gospodarstvo je izjemno odvisno od izvoza in naše sposobnosti konkurenčne proizvodnje in trženja. Podpirali bomo razširitev baze izvoznikov tako po panogah kot regionalno. Podpiramo skupne nastope na predstavitev v tujini, gospodarske zbornice, obrtne zbornice in naših diplomatskih predstavništva. Razumemo, da je njihovo osnovno poslanstvo služiti gospodarstvu pri vstopanju na tuje trge.

Odpreti moramo temeljit in odgovoren socialni dialog med vsemi ključnimi družbenimi skupinami. Samo s celovitim spoznanjem, odgovornostjo in skupnim delovanjem lahko spremenimo razmere in postanemo spet konkurenčni, ekonomsko in družbeno stabilni ter pristopimo k potrebnim strukturnim reformam: pokojninski, zdravstveni in delovnopравни.

Zavedati se moramo, da lahko v največji meri samo mi sami spremenimo razmere: z odprtostjo v svet in z zaupanjem v lastne moči in sposobnosti. Nihče nam ne more pomagati, če si ne bomo pomagali sami. Zato moramo vzpostaviti medsebojno zaupanje. Od države državljani pričakujejo, da bo izvrševala svoje delo v korist, olajšanje in izboljšanje življenja. Samo skupaj zmoremo – s pravičnim, poštenim in etičnim delovanjem tam, kjer delamo in živimo.

3. Socialna politika

Družina je temelj naše družbe! Oblikovali bomo politike in ukrepe, ki so usmerjeni k družini in otrokom ter omogočajo vsaki družini in vsakemu otroku enake možnosti.

Nov model socialne politike. V zadnjih treh letih se je število brezposelnih povečalo kar za 80 %. Vedno več je ljudi pod pragom revščine in zato vedno več prejemnikov socialnih pomoči. Zadolženost države se je tako povečala, da bo dolg bremenil še naslednje generacije. Kriza je zato opozorilo, da s starimi modeli socialne politike ne moremo slediti sodobnemu razvoju po svetu.

Socialna politika mora temeljiti na trdnem socialnem tržnem gospodarstvu. V času krize ljudje iščejo varnost in zanesljivost. Zato zagovarjamo tako socialno politiko, ki temelji na socialnem tržnem gospodarstvu, ki ga zagovarja tudi Evropska unija v Strategiji Evropa 2020, ob tem pa ostajamo zvesti načelom ljudskega krščanskega socialnega gibanja, o katerem je pred sto leti, ko se je svet prav tako soočal z veliko krizo, govoril Janez Evangelist Krek.

Podpiramo družbeno odgovornost podjetij. Od gospodarskega razvoja morajo imeti korist vsi ljudje. Zato si bomo prizadevali, da bodo ljudje, ki se spopadajo z revščino in socialno izključenostjo, lahko dostojno živeli in se aktivno vključevali v družbo. S spodbujanjem razvoja visoko konkurenčnega socialno-tržnega gospodarstva bomo razvijali nov gospodarski model, v okviru katerega bodo usklajeni socialni, finančni in ekološko-trajnostni vidiki.

Pravičnost in solidarnost med generacijami. Finančno vzdržni sistem socialnega varstva, vključujoč pokojninsko zavarovanje lahko dosežemo samo tako, da bo zagotovljeno medsebojno sodelovanje med generacijami in vsemi socialnimi partnerji. Zato si bomo prizadevali za celovito in usklajeno reformo sistema socialne politike, ki bo ustvarjala in pospeševala družbeno solidarnost med vsemi skupinami prebivalstva. Za to pa je potreben nov družbeni dogovor.

Osebna odgovornost in pluralizem ponudnikov in izvajalcev socialnih storitev. Prizadevali si bomo vpeljati učinkovito socialno politiko, ki bo posameznika spodbujala k osebni odgovornosti in njegovi vključenosti v družbo, na področju organiziranja socialnega varstva pa temeljila na pluralizmu ponudnikov in izvajalcev socialnih storitev, hkrati pa povezovala državni, dobrodelni (karitativni), zasebni in samopomočniški socialnovarstveni sistem. Instrumenti socialne politike morajo biti vgrajeni v stanovanjsko, davčno, družinsko, zdravstveno, pokojninsko-invalidsko in drugo zakonodajo.

Delovna razmerja

Evropski delovni standardi. Zavzemamo se za upoštevanje vseh evropskih standardov pri zagotavljanju delovnih razmer, delovnega časa, dopustov, varstva pri delu, pogojev za zaposlitev oz. za prenehanje zaposlitve. Z zakonodajo se določijo minimalni obseg in pogoji zaposlovanja, vse, kar je nad tem, pa je prostor za sporazumevanje med delodajalci in delavci oziroma njihovimi združenji ali sindikati.

Socialni dialog z delodajalci in delojemalci je nujen del regulativnega okvirja za socialno-tržno gospodarstvo. Spoštujemo socialni dialog in ga bomo podpirali na ravni države, dejavnosti in posameznega delodajalca.

Zavzemamo se za zmanjšanje birokracije na področju dela, za povečanje učinkovitosti inšpekcijskega nadzora in za ustrezno sodno varstvo.

Načelo prožne varnosti. Podpiramo reformo delovno-pravne zakonodaje v smeri nadaljnjega dograjevanja načela prožne varnosti, prilagoditve zakonodaje trendu staranja prebivalstva in spodbujanju vključevanja mladih na trg dela, predvsem pa boljšega usklajevanja družinskega in poklicnega življenja. Zavedamo se, da je predvsem delovno razmerje za nedoločen čas – na kakovostnih delovnih mestih – temelj trdnega in zdravega gospodarstva. Zato podpiramo tako ureditev delovnih razmerij, ki bo delavcem zagotavljala primerno raven socialne varnosti, delodajalcem pa večjo prožnost pri zaposlovanju.

Učinkovito preprečevanje dela na črno. Delo na črno zmanjšuje socialno varnost delavcev in prikrajša sistem socialnega varstva za prihodke. Povzroča tudi nelojalno konkurenco malim in srednje velikim podjetjem, ki so gonilo našega razvoja! Zato si bomo prizadevali za bolj učinkovit nadzor in sankcioniranje dela na črno.

Trg dela in zaposlovanje

Visoka stopnja zaposlenosti. Prizadevali si bomo za utrjevanje gospodarstva z visoko stopnjo zaposlenosti, kar bo krepilo tudi socialno in teritorialno povezanost. To je jedro in vogelni kamen našega političnega prizadevanja.

Zavzemamo se za povečanje mobilnosti in prožnost pri zaposlovanju. S poenostavljenimi programi za prekvalifikacije, tudi zunaj šole, bomo spodbujali preusmeritev v deficitarne poklice. Prizadevali si bomo za odpravo ovir pri iskanju različnih možnosti zaposlovanja, kot so delo na domu, delo s krajšim delovnim časom, zaposlitev za določen čas oz. za izdelavo določenega projekta.

Podpiramo samozaposlovanje, opravljanje samostojnega dela, dopolnilno delo na kmetijah, ustanavljanje novih podjetij in druge možnosti za pridobivanje dohodkov.

Status brezposelnega ne sme biti privlačnejši kot status zaposlenega. Zavarovanje brezposelnih oseb mora biti usmerjeno predvsem v ukrepe za čimprejšnjo zaposlitev brezposelne osebe in ne sme niti posredno dajati spodbud, zaradi katerih bi bil lahko status brezposelnega privlačnejši kot status zaposlenega.

Podpiramo čimprejšnjo vključitev mladih na trg dela. Nujno je povezovanje delodajalcev s dijaki in študenti že v času izobraževanja, tudi s podporo zavoda za zaposlovanje. Hitra vključitev mladih že med izobraževanjem in po zaključku šolanja na trg dela je pomembna zaradi dotoka novega, svežega znanja in novih idej na trga dela, to pa omogoča hitrejši razvoj gospodarstva in s tem odpiranje novih delovnih mest.

Prenovili bomo sistem spodbud za zaposlovanje invalidov in drugih ranljivih skupin na trgu dela. Sistem kvot je sicer omogočil ohranitev delovnih mest, vendar ni zagotovil neto povečanja zaposlenih invalidov, posebej pa ni pozitivno vplival na zaposlovanje težko zaposlitveno oviranih invalidov. S celovito prenovo davčnih olajšav pri plačevanju davkov in prispevkov ter neposrednih spodbud delavcem in delodajalcem bomo pospeševali zaposlovanje invalidov in oseb z zdravstvenimi težavami in tudi starejših delavcev, mlajših žensk, ki ustvarjajo družino oz. skrbijo za otroke ter drugih težje zaposljivih kategorij.

Doseči je potrebno najvišjo raven učinkovite storitve za brezposelne in delodajalce. Analizirali bomo delo zavoda za zaposlovanje in pripravili spremembe za manj birokracije in več neposrednega dela s strankami s ciljem doseči najvišjo raven učinkovite storitve za brezposelne in delodajalce. Spodbujali bomo razvoj eksperimentalnih projektov, namenjenih dolgotrajno brezposelnim (invalidom, starejšim, migrantom).

Družina, mladi in otroci

Družina je središče in temelj družbe. Demografski trendi kažejo, da bo vzorec staranja prebivalstva brez velikih sprememb v družinski politiki vodil v propad socialnega sistema. Glede na to, da se s podobnimi demografskimi težavami srečujejo tudi bistveno razvitejše in bogatejše države, ki lahko izobraženim ljudem iz manj razvitih držav ponudijo precej več kot Slovenija, lahko hitro ugotovimo, da zgolj privabljanje teh ljudi ni rešitev, saj ga te države doživljajo kot beg možganov (podobno kot mi doživljamo odhod naših najboljših kadrov v razvitejše države) in med drugim sproža tudi vprašanja etičnosti takšne politike. Zavzemamo se za celovito podporo pri vzgoji in vzdrževanju otrok kot ključne naložbe za prihodnost države.

Ne bomo podprli reform, ki bi imele za cilj zmanjšati obseg pravic na področju družinske politike. Naša prednostna naloga je zavzemanje za usklajenost vseh področij življenja, da bodo demografski kazalci naše družbe dolgoročno kazali na ravnovesje vseh generacij. Zavzemali se bomo za sprejetje takih predpisov, ki bodo temeljili na celoviti družinski politiki. Zavzemali se bomo za zmanjševanje socialnih razlik med starši z otroki in njihovimi

vrstniki brez otrok. Zato si bomo prizadevali za usklajeno spremembo predpisov, ki urejajo poklicno in družinsko življenje in družinam naklonjeno davčno ter stanovanjsko politiko.

Zavzemali se bomo, da se uveljavljanje pravic z vidika upravičenca poenostavi in zagotovi upoštevanje vseh okoliščin, v katerih živi družina. Ravno tako se bomo zavzemali, da se v postopkih za uveljavljanje pravic za otroke ne plačuje upravnih taks.

Zavzemali se bomo za odpravo stopničastih in uvedbo zveznih lestvic otroškega dodatka in davčnih olajšav glede na dohodek na družinskega člana. Majhna sprememba v višini družinskega dohodka lahko pri stopničasti lestvici pomeni veliko spremembo v višini posamezne pravice. Take lestvice spodbujajo poskuse skrivanja dohodkov, destimulirajo boljše delo in boljši zaslužek, spodbujajo prikrievanje družinskega statusa (navidezno samohranilstvo).

Cenovno dostopno prvo stanovanje. Na področju družinskih prejemkov se bomo zavzemali za ustvarjanje pogojev za nastanek mladih družin. S projektom »prvo stanovanje« želimo zagotoviti mladim parom cenovno dostopno prvo stanovanje.

Posebno skrb bomo namenili izboljšanju položaja otrok. V času gospodarske in finančne krize bomo posebno pozornost namenili otrokom, ki živijo v družinah z največjo stopnjo tveganja revščine (družine z brezposelnimi starši, enostarševske družine ipd). Zato si bomo prizadevali, da se odprejo še nove oblike ukrepov za finančno podporo svobodne izbire staršev pri varstvu njihovih predšolskih otrok, tudi tistih, ki niso v vrtcu.

Varuh otrokovih pravic. V svetu je vedno več nasilja, zlorab in izkoriščanja otrok. Zato se bomo zavzeli za ustanovitev varuha otrokovih pravic in ureditev zagovorništva otrok.

Zavzeli se bomo za zmanjšanje stroškov staršev za šoloobvezne otroke, predvsem nadstandardnih učnih pripomočkov (delovni zvezki, nekateri učbeniki ...) ter dragih izvenšolskih dejavnosti.

Štipendijska politika. Podpirali bomo vzpostavitev take štipendijske politike, ki bo temeljila na celostnem urejanju vseh področij, ki vplivajo na življenje študentov. Podpiramo tako štipendijsko politiko, ki nadarjenim in prizadevnim študentom zagotavlja zadostne štipendije, da lahko redno študirajo in jim začasno ter občasno delo ne bo predstavljalo osnovnega vira sredstev za preživetje.

Spodbude za zaposlovanje staršev. Uvesti je potrebno spodbude delodajalcem za zaposlovanje staršev majhnih otrok in za zaposlovanje staršev s skrajšanim delovnim časom.

Materialne spodbude za sklepanje zakonske zveze in za nagrajevanje zgodnejšega odločanja za prvega otroka. Zavzemamo se za odpravljanje taks ter za materialne spodbude za sklepanje zakonske zveze in za nagrajevanje zgodnejšega odločanja za prvega otroka. Zavzemamo se za spodbude staršem, da bi skrajšali časovni razmik med prvim in drugim otrokom ter za povečanje otroških dodatkov oziroma davčnih olajšav za tretjega in nadaljnje otroke.

Socialno varstvo

Osebna odgovornosti posameznika za lastni varni socialni položaj. Družba mora poskrbeti, da noben posameznik ali skupina ne živi pod mejo socialne varnosti, zato spodbujamo zavest o osebni odgovornosti posameznika za lastni varni socialni položaj, predvsem v starosti. Za socialno varnost vsakega posameznika so zato odgovorni trije dejavniki: najprej posameznik, nato delovno in bivalno okolje, v katerem živi, in nazadnje država z učinkovito zakonodajo in primernimi finančnimi viri.

Posebno skrb bomo namenili stanovanjski politiki. Vsakemu državljanu, zlasti pa družinam z otroki, mora biti zagotovljen dostojen stanovanjski standard v lastnem ali najetem stanovanju ali stanovanjski hiši. V ta namen se zavzemamo za ureditev trga nepremičnin, za možnost preprostega zamenjevanja stanovanj glede na spremenjene

potrebe, za učinkovito izrabo celotnega stanovanjskega fonda, predvsem pa za zagotovitev zadostnega števila lokacij za gradnjo stanovanjskih hiš in nujne infrastrukture.

Zavzemali se bomo za prenovo sistema socialnega varstva, ki vključuje tudi reformo centrov za socialno delo. Modernizacija je potrebna zato, da bodo strokovni delavci imeli več časa za neposredno delo s strankami, racionalizirali bomo administrativne stroške za delovanje, vzpostavili enotno vstopno točko, poenotili merila za dodelitev socialnih transferjev in subvencij, za katere se preverja premoženjsko stanje upravičencev – vse s ciljem zagotoviti večjo strokovno avtonomijo, večjo preglednost, večjo učinkovitost sistema, manj birokracije in manjšo možnost zlorab.

Podpiramo primerno visoke denarne socialne pomoči, ki morajo zagotavljati upravičencu sredstva, potrebna za pokrivanje osnovnih življenjskih potreb, vzporedno pa je treba razvijati programe socialne aktivizacije – vključitev prejemnikov v programe aktivne politike zaposlovanja, javna dela, osebno asistenco, socialno podjetništvo ipd.

Dolgotrajna oskrba in osebna asistenca. Slovenija je enako kot Evropa »starajoča se družba«. Zato se bomo zavzemali za sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi in zakona o osebni asistenci za invalide, ki bosta omogočala starejšim, invalidom in drugim ljudem s trajnimi okvarami zdravja (npr. dolgotrajno bolnim) tako nego in oskrbo, da bodo lahko čim dlje ostajali v domačem okolju.

Boljša kakovost storitev. Na področju socialnega varstva bomo zagotavljali boljšo kakovost storitev tudi s povečanjem učinkovitosti upravljanja izvajalskih organizacij, večjo avtonomijo in večjim vplivom posameznikov oz. uporabnikov.

Pokojninsko in invalidsko zavarovanje

Sistem socialnega zavarovanja je treba prilagoditi spremenjenim razmeram. Zaradi demografskih sprememb bo čedalje težje zagotavljati dolgoročno zanesljivost in vzdržnost pokojninskega zavarovanja. Zato si bomo prizadevali, da bomo naše socialno zavarovalne sisteme prilagodili spremenjenim razmeram.

Izboljšati razmerje med številom zavarovancev in upokojencev. Za najboljši ukrep za ozdravitev sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja štejemo izboljšanje razmerja med številom zavarovancev in upokojencev s povečanjem števila delovnih mest. Prizadevati si moramo za večanje deleža zavarovancev v celotnem prebivalstvu in daljšanje aktivnega obdobja v življenju vsakega posameznika. Zaostrovanje pogojev za upokojitev z dvigom upokojitvene starosti, spremenjenim načinom odmere pokojnine in spremenjenim načinom usklajevanja pokojnin, kar ima za posledico tudi nižje pokojnine, je potreben ukrep, vendar podpiramo samo take spremembe, ki bodo enakomerno obremenile vse generacijske skupine.

Primerna raven najnižjih pokojnin. Veliko število upokojencev že danes živi v revščini. Zato ne podpiramo takega sistema, ki upokojencem, ki so trdo delali vse življenje, ne zagotavlja dostojnega preživetja. Podpiramo solidarnost med generacijami in med upokojenci, ki bo zagotovila primerno raven najnižjih pokojnin.

Enake možnosti invalidov. Na področju invalidskega zavarovanja se bomo zavzemali za izenačevanje možnosti invalidov in njihovo vključevanje v družbo ob upoštevanju vseh posebnosti njihovega položaja in posebnih potreb zaradi invalidnosti. Delovnim invalidom je treba zagotoviti primerno visoka nadomestila, omogočiti poklicno rehabilitacijo in posebej spodbujati njihovo vračanje na delo v primeru brezposelnosti.

Izjemne pokojnine. Sistem priznavanja, odmere in izplačila izjemnih pokojnin je treba temeljito prenoviti in urediti v novem zakonu.

Invalidsko varstvo

Invalidsko varstvo, ki temelji na človekovih pravicah, preprečevanju diskriminacije in zagotavljanju enakih možnosti. Slovenija je med prvimi državami na svetu ratificirala Konvencijo OZN o pravicah invalidov. S tem je

pokazala, da je moderna socialna država, ki spoštuje človekove pravice ranljivih skupin. Podpiramo razvoj invalidskega varstva v Sloveniji, ki temelji na človekovih pravicah, preprečevanju diskriminacije in zagotavljanju enakih možnosti.

Prizadevali si bomo, da se bo v naslednjih štirih letih:

- z ozaveščanjem in informiranjem v slovenski družbi povečalo vedenje o invalidih, njihovem prispevku k življenju družbe in njihovih pravicah. Ni dopustno, da informacije v javnih medijih niso dostopne invalidom;
- zmanjšal delež brezposelnih invalidov med vsemi brezposelnimi – z reformo veljavnih ukrepov, izboljševanjem možnosti za vseživljenjsko izobraževanje in usposabljanje, programi, namenjenimi aktivnemu iskanju zaposlitve itd;
- izboljšale možnosti invalidov za dostop do tehničnih pripomočkov, zdravljenja in rehabilitacije;
- zagotavljala večja dostopnost grajenega okolja ter storitev in blaga vsem skupinam invalidov;
- zagotavljala socialna varnost invalidov, ki bo temeljila predvsem na njihovih potrebah;
- omogočalo invalidom vključevanje v izobraževanje na vseh ravneh, brez grajenih ovir, s prilagojenimi programi in potrebnimi pripomočki;
- omogočal razvoj programov v podporo bivanju invalidov izven institucij. NSi podpira sprejem zakona o dolgotrajni oskrbi, zakona o osebni asistenci za invalide in zakona o socialnem vključevanju;
- zagotavljalo stabilna in primerna sredstva, namenjena invalidskim organizacijam za izvajanje posebnih socialnih programov, za potrebne investicije in njihovo delovanje. NSi podpira pričakovanja invalidov, da bodo tudi v prihodnje sredstva od prirejanja iger na srečo namenjena v te namene.

4. Zdravje

Zdravje za našo varnost. Kot družba in posamezniki smo dnevno podvrženi nevarnostim in spremembam, ki nas fizično in psihično obremenjujejo. Skrbi nas zdravje, zaposlitev, klimatske spremembe, ekonomska in socialna prihodnost, prometna kultura oziroma varnost na cesti. Vsi skupaj si želimo mir, stabilnost in predvsem varnost.

Naš temeljni cilj je živeti v trajno zdravi in varni družbi. Zavedamo se odgovornosti za odgovore na izzive o prihodnosti zdravstvenega sistema in želimo zagotoviti zdravstveno varnost za prebivalstvo. Za nas zdravje ni samo zadeva bolnikov in zdravnikov, ampak je eno ključnih družbenih in političnih vprašanj. Ljudem pomeni zdravje največjo oziroma najpomembnejšo vrednoto. V času zaostrenih gospodarsko družbenih razmer pa nas skrbi, ali bo zdravje dostopno vsem državljanom Slovenije. To v vsakdanjem življenju razumemo skozi tri temeljna določila:

- **pravica do brezplačnih zdravstvenih storitev,**
- **enakomerna dostopnost do zdravstvenih ustanov,**
- **plačilo izvajalcem zdravstvenih storitev.**

Sprememba zakonodaje. V zakonodajnih postopkih sta zaradi nedodelanih finančnih izračunov obtičala predloga dveh temeljnih zakonov: Zakon o zdravstveni dejavnosti in Zakon o zdravstvenem zavarovanju, ki pa ne predstavljata najavljene zdravstvene reforme in ne prinašata novosti, ki smo jih težko pričakovali in so bile napovedane ter opredeljene v koalicijski pogodbi vladajoče koalicije. Sploh pa ne odgovarjata na temeljne zahteve komisije Evropske unije po ureditvi statusa dodatnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja. Predlagana spremenjena zakonodaja ne odgovarja na osnovna vprašanja: Kakšno zdravstvo si želimo in kako zmanjšati čakalne vrste, dvigniti kvaliteto storitev ter zagotoviti dodatna sredstva za »starajočo se družbo«?

Potreba po strategiji. Strategija predstavlja krovni dokument, ki hkrati podaja vizijo in usmeritve vsem, kako delovati ter h katerim ciljem strmeti. Potrebno je opredeliti vse finančne vire, ki so na voljo, določiti delež, ki bo namensko usmerjen za zdravstvo, definirati izvajalce, ki bodo ta denar zbirali, nato pa s preprostimi mehanizmi sledi razdelitev ter izvajanje kontrole nad porabo teh namenskih sredstev. Jasni podatki o finančnih virih omogočajo resno razpravo o tem, kakšen nivo zdravstva si lahko privoščimo in kakšne so pravice državljanov do teh storitev. Naslednja faza razvoja strategije mora temeljiti na populacijskih in epidemioloških podatkih in smernicah Evropske unije – primarno zdravstveno varstvo s preventivo in nagrajevanjem vseh (tako podjetij, ustanov in posameznikov), ki odgovorno skrbijo za zdrav način življenja, tako v tehnološkem procesu kot tudi v vsakdanjem življenju in na ta način manj obremenjujejo zdravstvene blagajne. Za obseg storitev in nivo košarice se dogovorita ministrstvo za zdravje in zavarovalnice. Te storitve morajo biti javno dostopne vsem državljanom.

Uveljavitev novega modela družbene odgovornosti. Želimo uveljaviti nov in inovativen ter ekonomsko sprejemljiv model družbene odgovornosti podjetij in posameznikov, ki v razviti Evropi že daje prve rezultate. Ta pristop mora temeljiti na sistemu olajšav. Razviti želimo politiko, ki bo motivirala ljudi za zdrav način življenja. Slovenska podjetja morajo pričeti nagrajevati zaposlene, ki po več let niso bili na bolniški odsotnosti. Seveda to ne pomeni, da morajo zaposleni bolni hoditi v službo.

Nadgraditev zdravstvene mreže. Ustrezno definirano zdravstveno mrežo na primarni ravni želimo nadgraditi z lokalnimi specifikami in dograditi na sekundarni ravni, ki je lahko specializirano usmerjen glede na potrebe lokalnega prebivalstva in bolnišnične zmogljivosti.

Osnovna socialna varnost in nadstandard. Potrebujemo jasno opredelitev, kaj je osnovna socialna varnost in kaj nadstandard, ki ni v javnem interesu. V javnem interesu pa mora biti solidarnost. Opredeliti je treba, kaj si lahko kot družba (tudi v času vsesplošne ekonomske krize) privoščimo.

Enakomerna dostopnost do zdravstvenih storitev je osnovni pogoj za varnost državljanov, za kar si bomo prizadevali. To jasno narekujejo tudi akcijski načrti Evropske unije.

Povečevati ambulantno in hospitalno dejavnost. Na področju zdravstva želimo povečevati ambulantno in hospitalno dejavnost ter dnevno kirurgijo in horizontalno integracijo posteljnih oddelkov. S tega vidika bomo sistem gradili na delu s pacienti in domači negi ter osveščanju slovenske javnosti o prednostih, ki bodo pripeljale do sprememb v naši miselnosti. Prizadevali si bomo, da bodo v javni sistem postopoma, ob kvalitetnem nadzoru in z jasnimi pravili igre, vključene tudi storitve alternativne medicine.

Krepitev prostovoljnega dodatnega zavarovanja. Da se ne bi zmanjševale osnovne pravice posameznika, si bomo z zakonsko ureditvijo prizadevali uvesti dodatna zavarovanja v zdravstveni sistem. Zato podpiramo nadaljnjo rast prostovoljnega zavarovanja, z zakonskimi določili pa želimo omogočiti njegov razvoj (odprtje trga za nove oblike zavarovanj, kot je na primer zavarovanje za dolgotrajnejšo oskrbo). Tudi Evropska unija od Slovenije ni nikoli zahtevala ukinitve prostovoljnega zavarovanja, pač pa le ureditev oziroma uskladitev z njenimi direktivami. Izhajajoč iz načel o solidarnosti morajo biti premijski razredi odvisni od prihodkov posameznika. Posebno pozornost bomo namenili otrokom in drugim že definiranim ranljivim skupinam v naši družbi.

Zasebni kapital v zdravstvenem sistemu. Zaradi hitrega razvoja se ne moremo in ne smemo odreči načrtovanemu in usmerjenemu ter dobro uravnavanemu vložku zasebnega kapitala v zdravstveni sistem. Napredek v medicinski tehnologiji ter staranje prebivalstva povzročata v zdravstvu vse večje stroške. Prepričani smo, da javni sektor, obremenjen z birokratskim razmišljanjem in ravnanjem, sam ni sposoben odgovoriti na nove izzive in da je zasebna pobuda na tem področju potrebna. Prepričani smo, da so prostovoljne zavarovalnice pripravljene kapitalsko vstopiti v sistem financiranja naložb.

Racionalizacija vodenja, upravljanja in investicij ter vzpostavitev konkurenčnega okolja. Prostovoljnim zavarovalnicam bomo omogočili vstop v upravljalvske strukture bolnišnic in zdravstvenih domov. Racionalizirali in centralizirali bomo upravljanje javnih bolnišnic in s tem zmanjšali stroške vodenja. Tudi v zdravstvu potrebujemo konkurenčno okolje. Prepričani smo, da je nujno, da dobi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije konkurenco. Tudi prostovoljne zavarovalnice, ki imajo že znanje in upravljalvske izkušnje, naj prevzamejo obvezno zdravstveno zavarovanje in tako na trgu vzpostavijo konkurenčno ponudbo za izvajalce zdravstvenih storitev. Pri tem pa moramo poudariti, da zagovarjamo solidarnostni sistem in socialno varnost za vse prebivalce z vsakodnevno dostopnostjo do zdravstvenih storitev na primarni in sekundarni ravni in ne podpiramo nikakršnega zmanjševanja pravic posameznika do uveljavljanja osnovnih zdravstvenih storitev. Menimo, da je primanjkljaj, ki nastaja v zdravstveni blagajni, mogoče delno nadomestiti z racionalizacijo investicij (razpisi) in nabav ter z neposrednim pogajanjem za dobavljeno ceno zdravil. Prav tako lahko prihranimo pri investicijah v medicinsko opremo, ki je po nabavi le deloma izkoriščena. Podpiramo uvedbo brezpapirnega poslovanja za izmenjavo obračunskih dokumentov med izvajalci zdravstvenih storitev, zavodom za zdravstveno zavarovanje in zavarovalnicami, ki je pri največji že sestavni del poslovanja.

Koncesije so del javnega zdravstva. Zagovarjamo stališče, da podeljena koncesija ni zasebnitvo, pač pa sestavni del javnega zdravstva, ki dopolnjuje javni sistem in približa zdravstvene storitve prebivalstvu na območju podeljene koncesije. Smo proti omejevanju zasebnega dela, saj je omejevanje povsem v nasprotju z usmeritvami in direktivami EU.

Nujnost hitrih sprememb. Če ne želimo zdravstvenega sistema destabilizirati in si nakopati še novih problemov, moramo načrtovane spremembe vpeljati takoj, ob tem pa moramo uporabiti rešitve, ki jih ponujajo nove informacijske tehnologije. Vpeljava projekta e-zdravje mora biti pogumna, odločna in dosledna. Ob transparentnem postopku se mora končati v letu 2012. Razvoj telemedicine je v zadnjih letih po svetu doživel velik napredek in tudi Slovenija mora izkoristiti te potencialne v razvoju informatike. Zavezuje se, da bomo te projekte izpeljali.

Strokovni in finančni nadzor. Čeprav menimo, da je pri nas zdravstvo na visoki ravni, pa žal za določena področja velja ugotovitev, da so pomanjkljivosti tako pri strokovnem delu kot na področju financiranja. Zdravniška zbornica bi morala v tem delu vsekakor poostri in dosledno izvajati strokovni nadzor.

5. Kultura

Kulturna politika mora imeti državotvorno mesto znotraj slovenske politike.

Zavzemali se bomo za priznanje posebnega družbenega statusa kulture, ker je nosilka nacionalnega interesa in vrednot ter smiselna pot posameznikovega in narodnega samouresničevanja in ustvarjanja. Ob načelni pripravljenosti za spoznavanje, preverjanje in sprejemanje novih kulturnih vzorcev iz svetovne ustvarjalnosti mora politika oblikovati načela za ohranjanje in utrjevanje narodne identitete ter na podlagi strokovnega vrednotenja dosežkov tradicionalne in moderne, elitne in popularne, osrednje in obrobne, podeželske in mestne kulture prepoznavati ključna področja nacionalnega pomena (slovenski jezik, kulturna dediščina in vse vrste žive kulturne ustvarjalnosti). S sredstvi finančne, kadrovske in zakonodajne politike mora varovati in spodbujati njihov razvoj.

Teme in področja, ki jim bomo posvetili največ pozornosti:

Varovanje kulturne dediščine. Za učinkovito varovanje nepremične kulturne dediščine so potrebne take spremembe zakona o varovanju kulturne dediščine in spremembe drugih zakonov, s katerimi bomo spodbujali vlaganja v kulturno dediščino. Zaostri je treba odgovornost pri izdajanju soglasij za gradbene in druge posege v spomeniško dediščino.

S krediti mladim družinam omogočati smiselno prenovo starih mestnih hiš in stanovanj ter zanjo zagotoviti strokovno pomoč (arhitekta itd.).

Muzejska zakonodaja. Potrebno je izvajati muzejsko zakonodajo in standardizacijo. Zakonodaja mora omogočati povezovanje muzejev v mreže, ki zagotavljajo opravljanje državne javne službe na celotnem področju Slovenije in s poudarkom na mejnih območjih.

Potrebna je skrb za ohranjanje kulturne krajine. Pokrajino moramo zaščititi kot kompleksno dediščino in kot element trajnostnega razvoja. Kulturno dediščino in kulturne prireditve je treba vključiti v celovito turistično ponudbo in trajnostni gospodarski razvoj.

Potrebno je zakonsko urediti transparentnost delovanja kulturnih ustanov in racionalizirati sedaj podvojene službe (npr. obstoj enakih zbirk, knjižnic) ter podpreti povezovanje sorodnih kulturnih ustanov. Izpeljali bomo trajno, brezplačno in obvezno strokovno (muzeološko) izobraževanje.

Skrb za slovenski jezik. Podpora nadaljnjemu jezikovnemu razvoju na vseh tradicionalnih in novih področjih, da bo slovenščina še naprej učinkovito sporazumevalno sredstvo in simbolna vrednota slovenske identitete. Treba je dvigniti splošno raven funkcionalne in digitalne pismenosti vseh državljanov. Pri zaposlovanju tujcev je potrebno pri poklicih, kjer je to za sporazumevanje pomembno, zahtevati potrdilo pristojne izobraževalne ustanove o znanju slovenskega jezika. Zaostri je potrebno odgovornost inšpekcijskih služb pri odzivanju na kršenje predpisov o rabi slovenščine v javnosti in ustaviti izrivanje slovenščine v visokem šolstvu in znanosti.

Skrb za izvirno slovensko literaturo in prevajanje kakovostnih tujih del. Spodbujati in finančno podpirati želimo kakovostno in izvirno domačo leposlovno in znanstveno literaturo ter projekte, ki izboljšujejo pismenost in bralno kulturo. Spremljati je potrebno nastajanje kakovostnih del domačih in tujih avtorjev ter zagotoviti denar za prevajanje.

Omogočiti digitalizacijo – e-knjige s slovenskimi vsebinami in odkupiti avtorske pravice.

Prizadevali si bomo za dobro mrežo javnih knjižnic in njeno vzdrževanje; knjižnice naj postajajo vse bolj prostor srečevanja in dogodkov za spodbujanje branja ter kakovostne in izvirne ustvarjalnosti. Izboljšati je potrebno položaj vrhunskih ustvarjalcev na področju leposlovja in humanistike, zagotoviti primeren obseg ter zagotavljati izboljšanje kakovosti in strokovnosti založniške produkcije v javnem interesu.

Domovinska vzgoja. V šolskih in medijskih programih je potrebno širiti in poglobljati poznavanje dosežkov slovenske kulture kot enakovrednega dela evropske dediščine ter spodbujati ljubezen in spoštovanje do državnih simbolov in naravnih lepot domovine.

Umetniško ustvarjanje in poustvarjanje. Prizadevali si bomo, da bodo letno zagotovljena proračunska sredstva za snemanje treh do petih umetniških celovečernih filmov s kakovostnimi scenariji in podpirali ekranizacijo pomembnih slovenskih literarnih in zgodovinskih del.

Podpirali bomo pomembne mednarodne kulturne projekte, tako da bodo vložena proračunska sredstva v sorazmerju s pomembnostjo in kakovostjo projekta, ki mora temeljiti na upoštevanju splošnih etičnih vrednot.

Ostala pomembna področja:

Ljubiteljska kulturna dejavnost. Podpora naj omogoča dejavno množično delovanje državljanov v kulturi, odkrivanje talentov in dostopnost raznovrstnih kulturnih dobrin vsem.

Na področju kulture, raziskovanja, izobraževanja je treba s štipendiranjem ali finančnimi podporami spodbujati usposabljanje za poklice in področja, ki so nacionalnega pomena.

V primeru oblikovanja pokrajin je treba upoštevati politiko ohranjanja in varovanja narodne identitete z delovanjem kulturnih in dediščinskih ustanov (muzeji, gledališča, knjižnice, zavodi ...) in jih povezati v mrežo z zamejskimi kulturnimi ustanovami.

Zagotavljati je potrebno pluralnost medijev, varovati medijsko svobodo, spodbujati kakovost in strokovnost medijev ter spoštovanje etičnih načel pri medijskem poročanju.

Ohraniti je potrebno sofinanciranje programov nacionalne RTV, ki mora skrbeti za kakovosten program in zagotavljati pluralnost vsebin.

Zakonsko je potrebno urediti pregledno poslovanje ministrstva za kulturo (program mora biti jasno definiran in strokovno verificiran) in vseh kulturnih ustanov. Zagotavljali bomo povratna zagonska sredstva za projekte, ki jih v končni fazi financirajo evropski skladi. Zagotovili bomo tudi nadzor, s katerim bomo ugotavljali zakonitost in učinkovitost porabe sredstev proračunskih porabnikov ministrstva za kulturo.

Spodbujati želimo promocijo slovenske kulture na svetovnem spletu in prek slovenskih predstavništev v tujini.

Oživiti in čim prej je potrebno zaključiti že začete projekte ter jih predati svojemu namenu (novi NUK, opera SNG, postavitve spomenika in ureditev spominskih znamenj žrtvam vojnih in povojnih pobojev).

V programu državnih in šolskih proslav morajo imeti osrednje mesto slovenska kultura in njeni umetniški dosežki.

6. Kmetijstvo

Vsaj 80 % stopnja samooskrbe. Zavzemamo se za sodobno kmetijstvo, ki bo zagotovilo največjo možno stopnjo prehranske samooskrbe v Sloveniji. Zavzemamo se za proizvodnjo kmetijskih pridelkov, ki bo zagotavljala kakovostno in cenovno dostopno hrano za vse prebivalstvo. Naš cilj je vsaj 80 % stopnja samooskrbe. Zaradi globalnih podnebnih sprememb in politične nepredvidljivosti je potrebno slovenska kmetijska gospodarstva vzpodbuditi, da bodo na domači trg prispevala kar največjo količino kmetijskih pridelkov, s katerimi bo zagotovljena višja oziroma načrtovana samooskrba z visoko kakovostno domačo hrano.

Družinske kmetije kot temelj slovenskega kmetijstva. Za doseganje teh ciljev bomo dosledno podpirali razvoj družinskih kmetij kot temeljev slovenskega kmetijstva. Prizadevali si bomo za pomoč kmetijam na področjih s težjimi pridelovalnimi pogoji, posebno skrb pa bomo namenili kmetijam na demografsko ogroženih ter obmejnih področjih. Prav tako se bomo zavzemali za finančno in zakonodajno podporo dopolnilnim dejavnostim na kmetijah, ki s samim kmetovanjem ne morejo ustvariti primernega dohodka. Za mnoge kmetijske obrate je kombinacija dohodkov namreč edina možnost za njihovo gospodarsko prihodnost.

Dopolnilne dejavnosti na kmetijah. V prizadevanju za dopolnilne dejavnosti na kmetijah bomo nasprotovali in preprečevali vse oblike monopolov, ki škodujejo razvoju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Na manjših kmetijah ter območjih z omejenimi razvojnimi možnostmi je možno ohraniti kmetijske obrate le z različnimi oblikami dodatnega zaslужka. Še zlasti bo potrebno zavzeto delovati in ustvariti številne priložnosti za dopolnilne dejavnosti na turističnem področju, na področju predelave živil živalskega in rastlinskega izvora ter dejavnosti na področju energetike in drugih komunalnih in storitvenih dejavnosti. Osnovno skrb bomo namenjali povezovanju kmetij pri izvajanju dopolnilnih dejavnosti in oskrbi lokalnih oz. regionalnih trgov s kmetijskimi prehrabnimi artikli. V prizadevanju za te cilje bomo odločno podprli različne oblike združništva, ki mora tudi sicer povezovati majhno in nekonkurenčno slovensko kmetijstvo.

Usklajen sonaravni in trajnostni razvoj kmetijstva. V Sloveniji je potrebno zagotoviti usklajen sonaravni in trajnostni razvoj kmetijstva in gozdarstva z učinkovitim varovanjem obdelovalne in rodovitne zemlje ter zaščito ostalega okolja (zemlje, zraka in vode). Ker multifunkcionalno in konkurenčno kmetijstvo veliko prispeva k prihodnjemu razvoju Slovenije, bomo še zlasti podpirali k podjetništvu usmerjene kmetijske obrate, ki proizvajajo na okoljsko sprejemljiv način in zagotavljajo trajnostni razvoj.

Konkurenčnost slovenskega kmetijstva. Slovensko kmetijstvo mora izkoristiti raznolikost tržišča, od ekološke pridelave do modernega konvencionalnega kmetijstva in priložnosti neposrednega trženja na domačem trgu. Samo z izkoristkom raznolikosti razvoja slovenskega kmetijstva lahko povečamo njegovo konkurenčnost. Pri uveljavljanju konkurenčnosti slovenskega kmetijstva ima veliko vlogo že omenjeno združništvo, zato se bomo zavzeli za razvoj združništva, ki bo temeljilo na vzajemnosti, solidarnosti in gospodarski učinkovitosti.

Davčna politika. Za ohranitev slovenskega kmetijstva in njegovo konkurenčnost je zelo pomembna davčna politika. Ta mora biti naravnana tako, da bo enostavna in bo kmetovanje vzpodbujala, s čimer se bo obenem preprečevalo opuščanje kmetovanja, ki je v zadnjih letih v porastu. Obdavčitev v kmetijskem gospodarstvu močno vpliva na obdelanost kmetijskih zemljišč in s tem na razvoj in ohranitev poseljenosti podeželja. Ohranili bomo obstoječe možnosti, ki jih trenutno poznamo na področju obdavčitve kmetijskih obratov, in sicer:

- **pavšalno obdavčitev (po oceni dohodka) na podlagi obstoječega katastrskega dohodka, ki mora dejansko oceniti dohodek za vsako kulturo in območje posebej ali**
- **obdavčitev po dejanskemu dohodku za kmetije s specifično proizvodnjo, pri čemer je pri dopolnilnih dejavnostih nujno potrebno ohraniti možnost obdavčitve po normiranih stroških oz. vključitev v postopek enostavnega vodenja knjigovodstva.**

Odločitev za eno ali drugo obliko obdavčitve bo prepuščena kmetijskim subjektom, upošteva višino celotnega prihodka in drugih dejavnikov. Gospodarske družbe, ki se ukvarjajo s kmetijstvom in ostalimi dopolnilnimi dejavnostmi, ki presegajo pogoje dopolnilnih dejavnosti, bodo, kot sedaj, obdavčene po dohodku iz dejavnosti, v katerega se všteta tudi ukrepi kmetijske politike (subvencije).

Pomoč ob naravnih nesrečah. Za obstoj slovenskega kmetijstva je nujno potrebno urediti sistem pomoči ob pojavu živalskih in rastlinskih kužnih boleznih ter drugih naravnih nesreč. Zavzeli se bomo za oblikovanje posebnega vzajemnega sklada na tem področju. Sklad se bo deloma polnil tudi iz proračuna.

Trajnostni razvoj na trdnih ekonomskih temeljih. V kmetijski proizvodnji je potrebno podpreti trajnostni razvoj vseh kmetijskih panog, upoštevajoč njihovo medsebojno usklajenost. Še zlasti pa je potrebno podpreti tiste kmetijske dejavnosti, za katere ima Slovenija velike možnosti, da so gospodarsko uspešne. V prvi vrsti je to živinoreja in znotraj nje govedoreja z usmerjenostjo k reji drobnice v težje dostopnih predelih ter vinogradništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo, kjer bo potrebno zagotoviti ugodne vire financiranja za sprotno in redno obnovo ter gradnjo hladilnic.

Povečanje rastlinske pridelave. Velika neizkoriščenost se kaže na področju rastlinske pridelave (poljščin, sadja, grozdja ter vrtnin), kjer se bomo zavzeli za podporo izgradnji namakalnih sistemov, v vrtnarski pridelavi pa gradnji zavarovanih prostorov (plastenjaki, rastlinjaki). Podpirali bomo revitalizacijo domačih slovenskih sort in povečanje dodane vrednosti kmetijskih pridelkov, kot npr. s pridelovanjem funkcionalnih živil. Velika neizkoriščena možnost Slovenije ostaja še na področju pridelave vrtnin, kjer se bomo zavzeli za podporo izgradnji namakalnih sistemov in za večja vlaganja v gradnjo rastlinjakov.

Kmetje, živilskopredelovalna industrija in trgovina. Posebno skrb bomo namenili razvoju živilskopredelovalne industrije, da bi povečali dodano vrednost slovenskih kmetijskih proizvodov. V ta namen bo potrebno doseči večjo povezanost v trikotniku pridelovalci – kmetje, živilsko-predelovalna industrija in trgovina. Poskrbeli bomo za promocijo kakovostnih slovenskih živilskih proizvodov. Zaupanje potrošnikov v domače živilske proizvode je potrebno nenehno budno varovati tudi tako, da bodo vse informacije potrošnikom ves čas dostopne.

Ohranitev podeželja

Subvencije v kmetijstvu. Ena od pomembnih funkcij kmetijstva je ohranitev podeželja. Zavzeli se bomo za ohranitev sistema neposrednih plačil. Od tržišča neplačani kmetijski proizvodi morajo namreč še naprej ostati subvencionirani, kakor tudi medgeneracijski prenosi kmetij na mlajše generacije. Samo tako se bo lahko ohranilo kmetovanje na celem območju Slovenije in zagotovilo, da bo lahko podeželje s svojo raznolikostjo zagotavljalo kulturno krajino kot življenjski in gospodarski prostor vseh državljanov in državljanov. Še naprej se bomo zavzemali za pomoč mladim družinam, ki prevzemajo kmetijo ter dosledno branili uvedbo starostnih rent za kmete, ki bodo predali kmetijo mlajšim prevzemnikom.

Promet s kmetijskimi zemljišči. Z ustrezno zemljiško in davčno politiko bomo ustrezno uredili promet s kmetijskimi zemljišči. Če so potrebni posegi v kmetijska zemljišča zaradi vsesplošnega interesa, morajo biti izplačane primerne odškodnine. Ohranili bomo sklad kmetijskih zemljišč in gozdov, ki pa mora odigrati pomembnejšo intervencijsko vlogo pri prometu s kmetijskimi zemljišči, bodisi da gre za sam nakup oziroma prodajo bodisi zamenjavo, ko gre za javni interes države ali lokalnih skupnosti.

Razvoj, raziskave in izobraževanje. Rast produktivnosti s tehnično znanstvenim razvojem in spreminjajoči se trg zahtevata od kmetijstva stalen proces prilagajanja in razvoja, zato moramo nenehno namenjati skrb izobraževalnemu procesu v kmetijstvu. Z izobraževanjem in izpopolnjevanjem moramo zagotoviti, da bodo kmečki družinski obrati sprejemali nove, tudi inovativne tehnološke rešitve in izkoriščali vse razpoložljive možnosti. Zavzemamo se za enakovrednost kmetijskih šolskih programov z drugimi šolskimi programi ter za različne oblike rednega in dopolnilnega strokovnega izobraževanja za odrasle. Izobraževanje na področju kmetijstva in gozdarstva je ena od temeljnih nalog, ki mora, poleg razvoja kmetijskih institucij, trajno prispevati h krepitvi vloge kmetijstva.

Ohranjanje vitalnosti podeželja. Prizadevali si bomo za ohranjanje vitalnosti vasi z njeno ljubiteljsko kulturno dejavnostjo in podeželsko arhitekturo. Z regionalnimi razvojnimi spodbudami moramo ustvariti pogoje, da bo podeželje dejansko namenjeno kmetijstvu ob doslednem uveljavljanju ekoloških standardov. Ustvariti moramo pogoje, da bo standard uslug na področju zdravstva, kulture, šolstva, sodobnih komunikacij in komunalnih storitev vsaj približno enak v celotni državi. Nujno je potrebno povečati vlaganja v razvoj malih in srednjih podjetij, ker

bodo le tako nastajala nujno potrebna delovna mesta, ki bodo služila kot dopolnilna dejavnost v kmetijstvu. Prav tako je za podeželje izjemnega pomena ohranjanje tradicij in običajev. Le tako bo možno preprečiti nadaljnje praznjenje podeželja in ohraniti poseljenost celotne države.

Zdravstveno in pokojninsko zavarovanje ter socialno varstvo. Zavzemali se bomo za enake pravice kmečke populacije iz zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja ter socialnega varstva kot jih imajo ostali državljani (tu gre na primer za: nadomestilo za bolniško, pogrebno in posmrtno, poškodbe pri delu, starševski dopust in dopust za nego in varstvo otrok). Prav tako bo potrebno v bodoče poiskati možnosti za dvig kmečkih pokojnin, ki so izredno nizke.

Kmetijstvo in varstvo okolja

Ena od osnovnih funkcij slovenskega kmetijstva je varstvo okolja (zemlje, zraka in vode) ter ohranitev biotske raznovrstnosti.

Varovanje kmetijskih zemljišč. Pri varovanju kmetijskih zemljišč se bomo zavzemali za čim večjo ohranitev njihovega obsega ter z veliko mero odgovornosti dopuščali pozidavo le tam, kjer je le-ta smiselna in potrebna.

Upravljanje z gozdovi. Posebno skrb bomo posvetili upravljanju z zasebnimi in državnimi gozdovi ter pospeševali predelavo lesa z višjo dodano vrednostjo. Gozdovi pokrivajo skoraj 2/3 naše dežele in zato predstavljajo pomemben del kulturne pokrajine in zaščito vodnih virov ter tako velik prispevek k varstvu okolja in podnebja. Tudi sicer mora postati kmetijstvo pomemben dejavnik pri zagotavljanju proizvodnje energije. Gozdovi v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov so sicer v dobri kondiciji, vendar so koncesijske dajatve prenizke. Zavzemali se bomo, da bodo izračuni bolj pregledni in transparentni, kar bo zagotavljalo primerne koncesijske dajatve tudi za visokogorske kmetije, ki se ukvarjajo z gozdarstvom. V prizadevanju za razvoj kmečkega turizma bo potrebno razmisliti tudi o podeljevanju koncesij na področju lova.

Že danes pa mora sklad pridobiti znatnejša sredstva od upravnikov (GG podjetja). To je mogoče zagotoviti z boljšo kontrolo dejanskih stroškov gozdarskih podjetij, preglednejšo prodajo lesne mase, primerjavo prodajne cene lesa na trgu, navsezadnje tudi z večjimi odkazili za posek.

Pri upravljanju državnega premoženja bomo zagotovili večjo učinkovitost Zavoda za gozdove Slovenije – potrebno je zagotavljati sonaravnost in ekologijo, vendar ne za ceno zaraščanja gozda, propadanja lesne mase in onemogočanja uspešnega gospodarjenja. Strah, da bi lastniki »izropali« slovenske gozdove, je povsem odveč. Postopki ZGS so birokratski, prepočasni in zapleteni. Spodbudili bomo aktivnejšo vlogo pri gospodarjenju in postavili boljši servis za lastnike, manjšo vertikalno razdrobljenost in večjo delovno učinkovitost.

Aktivno bomo pristopili k realizaciji projektov večjih žag v Sloveniji, s čimer bomo zagotovili predelavo lesa doma in s tem ustvarjanje dodane vrednosti na tem področju v Sloveniji. V okviru izstopa države iz gospodarstva se bomo zavzeli za prodajo podjetja Snežnik.

Ekološko kmetovanje. Skladno z načeli varovanja okolja bomo podpirali ekološko kmetovanje, ki lahko hkrati pomeni tudi enega od dodatnih virov zaslужka na manjših kmetijah. Slovenija je z dokaj naravno ekstenzivno pridelavo na tem področju v prednosti, ki jo je treba izkoristiti. Prizadevali si bomo za take spremembe evropske in nacionalne zakonodaje, ki bo natančneje določala pogoje za uporabo GSO organizmov in zagotavljala temeljito obveščanje potrošnikov.

Zmanjševanje birokratskih ovir

Dosledno se bomo zavzemali za zmanjševanje pretiranih birokratskih ovir na vseh področjih, vključno z administrativnimi ovirami pri prometu kmetijskih zemljišč, najemu in urejanju koncesijskih razmer pri državnih gozdovih, oddaji najrazličnejših vlog in podobno. V prvi vrsti je potrebno poenostaviti postopke pri agromelioracijskih posegih.

Združenja in strokovne službe. Še naprej se bomo zavzemali, da bi kmetje prostovoljno urejali svoja članstva v različnih oblikah povezovanja. Zahtevali bomo, da bodo institucije s področja kmetijstva učinkovito opravljale svojo podporno vlogo. Poenostavitev administrativnih postopkov bo ugodno vplivala na krepitev konkurenčnosti slovenskega kmetijstva. Prizadevali si bomo za večjo profesionalizacijo in racionalizacijo dela javnih uslužbencev na področju kmetijstva. Kmetijska služba mora biti bolj učinkovita na vseh področjih dela.

7. Okolje in prostor

Varovanje okolja na vseh področjih

Vključevanje Slovenije v svetovne integracije so prinesle predvsem nov pogled na okolje, naravo in prostor. Mnoge grožnje, ki jih človek povzroča naravi in posredno samemu sebi, niso omejene na državne meje. Slovenija je z vstopom v Evropsko Unijo prevzela pravni red EU tudi na področju okolja in se s tem zavezala, da bo ta pravni red tudi dosledno spoštovala. To v praksi zahteva bistveno spremembo mnogih vedenjskih vzorcev vseh prebivalcev, kajti prav vsi smo v svojem vsakdanjem življenju neposredno odgovorni za varovanje okolja.

Na področju čiščenja odpadnih voda, ravnanju z odpadki, obvladovanju industrijskega onesnaževanja, varstvu zraka, ohranjanja biotske raznovrstnosti in drugih pomembnih okoljskih vprašanj smo v preteklosti dosegli pomembne rezultate. Prav tako smo dosegli določene rezultate pri varčevanju z energijo. Hkrati pa smo sprejeli zapletene upravne postopke, ki pogosto niso usklajeni z ekonomskega, socialnega in ekološkega vidika. Zato si bomo prizadevali za njihovo izboljšanje in poenostavitev. Prav tako si bomo prizadevali za ustrežnejše finančne spodbude pri urejanju okoljske problematike. Okoljske teme morajo postati skrb vsega prebivalstva, zato je potrebno izboljšati komunikacijo na vseh ravneh.

Trajnostni razvoj. Naš cilj je spodbujanje takšnega razvoja družbe, ki dolgoročno zagotavlja varovanje zdravja, dobrega počutja in kakovosti našega življenja in ohranjanje biotske raznovrstnosti. Zato se bomo zavzemali na eni strani za smotrno rabo energije na vseh področjih in drugi strani za večjo uporabo obnovljivih virov energije in tako zmanjšali obremenjevanje okolja. Urejanje prostora na področju varstva narave, tal, voda, zaščita pred poplavami, skrb za domače gozdove in njihovo upravljanje morajo biti v funkciji varovanja kakovosti našega življenja.

Naravni parki in zavarovana območja. Skrbeli bomo, da bodo območja, ki so bila proglašena za parke in zavarovana območja, ustrezno upravljana in vrednotena. Kjer preusmerjanje dejavnosti na manj občutljiva območja ne bo mogoče, je potrebno lastnikom kmetijskih zemljišč, ki od njih živijo, zagotoviti ustrezno nadomestilo v okviru sredstev za razvoj podeželja.

Zmanjševanje emisij toplogrednih plinov

Varčevanje energije, poraba obnovljivih virov energije in podpora razvoju podnebju prijaznih tehnologij. Pri zmanjševanju toplogrednih plinov se bomo osredotočili na tri težišča: varčevanje energije, poraba obnovljivih virov energije in podpora razvoju podnebju prijaznih tehnologij. Svetovni izpusti CO₂ se morajo občutno zmanjšati, da bi se s tem omejilo globalno segrevanje. V prizadevanju za te cilje je potrebno razvijati kvalitetne prometne poti in spodbujati raziskave za izboljšanje tehnologij prevoznih sredstev. Izboljšanje stanja na tem področju bomo dosegli s **spremembo sistema obdavčitve prometnih sredstev** v korist okolju in podnebju prijaznih tehnologij. Obdavčitev prometa v korist okolju prijaznih tehnologij je nujna zato, ker postaja mobilnost vse pomembnejši element našega življenja. Posebno pozornost na tem področju bomo namenili letalskemu in železniškemu prometu.

Učinkovit sistem spodbud, podpor in obdavčitev. Spodbude, podpore in obdavčitve ne smejo negativno vplivati na konkurenčnost, morajo pa nagrajevati tiste proizvajalce in potrošnike, ki so bolj pozorni do okolja. Davčni sistem mora biti naravnan tako, da bodo pri porabi naravnih dobrin bolj obdavčeni tisti, ki okolje bolj obremenjujejo. Na vseh področjih gospodarstva je treba dosledno uveljavljati visoke, toda razumne okoljske standarde. Dosledno podpiramo načelo, da mora nastalo škodo okolju sanirati ali plačati tisti, ki je škodo povzročil.

Kyotski protokol in varčevanje z energijo. Zavzemali se bomo za uresničitev Kyotskega protokola. Zavzemali se bomo za zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov in vseh drugih škodljivih snovi, zlasti iz velikih kurilnih naprav in v prometu. Zavzeli se bomo za varno oskrbo, okolju in podnebju prijazno pridobivanje energije po socialno

vzdržnih in konkurenčnih cenah. Slovenija mora povečati delež samooskrbe z energijo in zaradi tega povečati razvoj obnovljivih virov energije, kot so vodna, sončna in geotermalna energija.

Pomembna naloga na področju energetske samopreskrbe je varčevanje z energijo v gospodarstvu, gospodinjstvih in prometu. S subvencijami bomo podprli energetske izolacije stavb in gradnjo toplotnih mrež povsod tam, kjer je to ekonomsko upravičeno.

Raziskave in razvoj. Zavedamo se, da so raziskave s področja energije ključnega pomena za učinkovito in trajno oskrbo z energijo. Brez stalne oskrbe z energijo pa ni mogoče rešiti gospodarskih, okoljskih in socialnih težav prebivalstva. Podprli bomo razvoj novih tehnologij, kot je tehnologija vodika in druge CO₂ nevtralne tehnologije.

Nadaljevali bomo s projektom izgradnje malih hidroelektrarn.

Politika na področju urejanja prostora

Varovanje kmetijskih površin. Pri varovanju kmetijskih površin je potrebno trajnostno načrtovati prostorski razvoj in politiko na tem področju prilagoditi naravnim danostim. Nove kmetijske površine za pozidavo je mogoče uporabiti samo tam, kjer ni na razpolago že uporabnih površin oz. kjer ni drugih razvojnih možnosti, da se ohrani poseljenost podeželja.

Varovanje celinskih voda. Posebnega pomena za prihodnost Slovenije je varovanje celinskih voda, še posebej območij pitne vode. Na območjih, kjer je zaradi tega omejeno kmetovanje, je potrebno ta problem rešiti bodisi z zamenjavo zemljišč iz državnega fonda ali kmetom zagotoviti nadomestilo zaradi zmanjšane pridelke. Poskrbeli bomo za izgradnjo manjkajočih kanalizacijskih omrežij s čistilnimi napravami.

Poplavna varnost. Poseben problem, ki ga je potrebno v Sloveniji razrešiti, je področje poplavne varnosti. Zato bomo temu področju posvetili še posebno skrb. Neurja so v preteklih letih pokazala, da so določeni predeli Slovenije vedno bolj poplavno ogroženi, saj se je tovrstna skrb v preteklosti pogosto zanemarjala. Poskrbeli bomo za ureditev ustreznih zadrževalnikov vode, kjer se bodo lahko poplavne vode umirile, ter za urejanje hudourniških vodotokov, da poplave ne bodo povzročale velike škode. Pri tem bomo spodbujali najnovejšo tehnološke in sonaravne rešitve.

Ravnanje z odpadki. Na področju ravnanja z odpadki se bomo zavzemali za ukrepe, ki vodijo k zmanjševanju odpadkov na izvoru, ponovno uporabo oziroma predelavo odpadkov in neškodljivo odlaganje ostanka odpadkov. Prav posebno skrb bomo namenili odlaganju nevarnih odpadkov in sanaciji obstoječih odlagališč. Poskrbeli bomo za konkurenčnost storitev na področju ravnanja z odpadki in drugih okoljskih področjih.

Varstvo gozdov. Posebno skrb bomo posvetili gospodarjenju z gozdovi. Ustrezno upravljanje in gospodarjenje z gozdovi mora biti še naprej naša prioriteta, saj dajejo gozdovi zaščito velikemu številu živalskih in rastlinskih vrst in so varuh zalog zdrave in čiste pitne vode.

Zaščita živali. Ravnanje z domačimi živali in poskusi na laboratorijskih živalih morajo biti podvrženi strogim kriterijem in nadzoru. Zavzemali se bomo za okolju prijazno vzrejo živali.

Zelena genska tehnologija je novo razvojno poglavje in nas postavlja pred nove izzive. Zato morajo biti pred vsako odločitvijo o uvedbi gensko spremenjenih organizmov (GSO) vse posledice skrbno pretehtane. Pri uvedbi GSO je treba natančno oceniti vsa tveganja za biotsko raznovrstnost in vse negativne vplive na človeško prehrano. Gensko spremenjena živila morajo biti dosledno označena.

Zaščita morja. Posebno skrb bomo namenili zaščiti morja pred onesnaženjem ter preprečili škodljive posege v ta izredno občutljiv ekosistem. Pri tem je potrebno aktivno sodelovati s sosednjimi državami.

Izobraževanje in ozaveščanje. V izobraževalnih ustanovah je potrebno večji del programa izobraževanja nameniti odnosu do okolja in okoljski problematiki. K skrbi za varovanje okolje je potrebno spodbuditi že najmlajše, zato mora biti skrb za okolje vgrajena že v predšolsko vzgojo.

Zmanjševanje birokratskih ovir

Na splošni ravni bomo največ pozornosti posvetili razvoju kakovostne komunikacije in razumni poenostavitvi postopkov.

Reorganizacija pristojnih služb. Trenutna institucionalna organiziranost resorja za varstvo okolja ne daje možnosti za učinkovito izvajanje vseh nalog, ki jih je Republika Slovenija sprejela z vstopom v Evropsko unijo. Mnoge naloge se podvajajo, mnoge pa ostajajo nepokrite. Zaradi navedenega bomo v okoljskem resorju izvedli takšno reorganizacijo pristojnih služb, ki bo zagotavljala učinkovito izvajanje potrebnih nalog še zlasti v luči učinkovite in racionalne porabe finančnih sredstev.

Pri umeščanju energetskega objekta v prostor se bomo zavzemali za upoštevanje vseh ekoloških posledic, vseh tveganj za okolje, prav tako pa tudi za temeljito presojo energijskih bilanc in stroškov na vseh ravneh. Lokalnim skupnostim bomo dopustili, da okoljska vprašanja v okviru svojih pristojnosti rešujejo brez posegov države, tako na organizacijskem kot na finančnem področju.

Učinkovito medsebojno sodelovanje. Poskrbeli bomo, da bodo ministrstvo za okolje in prostor in vse službe na tem področju sodelovale z lokalnimi skupnostmi veliko bolj kot do sedaj in to na vseh področjih, predvsem pa pri sprejemanju specifičnih prostorskih rešitev. Ministrstvo za okolje in prostor mora postati mesto, kjer se bodo problemi reševali, ne pa ustvarjali.

Inšpekcijske službe s področja okolja, prostora in energetike bodo morale postati bolj samostojne in bolj strokovne. Sprotna vprašanja bodo morale reševati bolj ažurno, zaostanke pa odpraviti hitreje. Ponavljajoče se kršitelje na tem področju je treba strožje obravnavati.

8. Šolstvo, visoko šolstvo in šport

Šolstvo

Program je zasnovan na temelju ključnih kompetenc, ki jih je sprejel evropski parlament. »Ključne kompetence predstavljajo prenosljiv, večfunkcionalen paket znanja, veščin in stališč, ki jih vsi posamezniki potrebujejo za osebno izpolnitev oz. razvoj, vključenost in zaposljivost, ki bi morale biti razvite do konca obveznega izobraževanja ali usposabljanja in ki predstavlja osnovo vseživljenjskemu učenju.«

Komunikacija v maternem jeziku je sposobnost izražanja in interpretacije svojih misli, občutij in dejstev tako v ustni kot tudi v pisni obliki (poslušanje, govorjenje, branje in pisanje) ter medsebojno komuniciranje v jezikovno primerni obliki ter načinu v vseh življenjskih okoliščinah (vzgoja in izobraževanje, dom, delo, prosti čas). Predlagani ukrepi:

- **pričeti z bolj zgodnjim opismenjevanjem,**
- **posvetiti več pozornosti kulturi branja in izražanja v maternem jeziku tudi pri pouku drugih predmetov,**
- **podpirati razvoj znanja maternega jezika etničnih skupin.**

Socialna in državljanska kompetenca. Te sposobnosti pokrivajo vse vrste obnašanja, ki jih ima posameznik pri učinkovitem in konstruktivnem sodelovanju v svojem družbenem in delovnem okolju, še posebej v naraščajočih raznolikih družbah. Prav tako so te sposobnosti pomembne pri reševanju konfliktov, ki iz tega izhajajo. Družbene sposobnosti omogočajo posamezniku, da intenzivno sodeluje in se udejstvuje v družbenem življenju. Te sposobnosti temeljijo na poznavanju socialnih in političnih vsebin in obvez, kar je temelj za aktivno in demokratično udejstvovanje posameznika. Predlagani ukrepi:

- **vzgajati za domovinkost, državljansko zavest in demokratične vrednote,**
- **tudi v srednje šole uvesti vzgojni načrt, ki temelji na vrednotah in vzgojnih dejavnostih,**
- **aktivno vključevati starše v sooblikovanje vzgojnih in drugih dejavnosti šole, ki dvigajo kakovost,**
- **omogočiti staršem in otrokom možnost izbire, zato podpiramo pluralnost ustanov in pedagogik,**
- **načrtno uvesti etične vsebine, razvoj celostne osebnosti.**

Inovativnost in podjetnost (samoiniciativnost in podjetnost). Inovativnost in podjetnost se nanašata na sposobnost posameznika, da spreminja ideje v dejanja ter tudi sposobnost posameznika, da vzpodbuja in podpira inovacije, ki jih aktivirajo zunanji dejavniki. Vključuje kreativnost, inovativnost, prevzemanje odgovornosti, sposobnost načrtovanja in upravljanja projektov, da bi dosegli določene cilje. Ta sposobnost podpira posameznika pri vsakodnevnih aktivnostih doma, v službi, v družbi. Posameznik je tako sposoben izkoristiti priložnosti in nato tudi pridobiti boljše sposobnosti in nova znanja, ki so potrebna pri podjetništvu za ustvarjanje družbenih in komercialnih aktivnosti. Predlagani ukrepi:

- **uvesti programe, ki so namenjeni vzgoji in izobraževanju na področju podjetništva in razvoja inovacij,**
- **razvijati različne programe strokovnega izobraževanja,**
- **povezati šolski sistem z delodajalci,**
- **pospeševati inovativno poučevanje in učenje in se izogibati uniformiranosti (razmišljanje, domišljija, samoiniciativnost, odgovornost).**

Komunikacija v tujih jezikih. Komunikacija v tujem jeziku si na splošno deli osnovne sposobnosti komunikacije v maternem jeziku: temelji na sposobnosti razumevanja, izražanja in interpretiranja misli, občutij in dejstev tako v ustni kot pisni obliki. Za večino komuniciranja v tujem jeziku se šteje tudi posredovanje in medkulturno učenje. Predlagani ukrepi:

- **uvesti zgodnje (predšolsko) učenje tujega jezika,**
- **uvesti učenje dveh tujih jezikov v osnovno šolo,**
- **spodbujati večjezikovnost,**
- **spodbujati medkulturnost v slovenskem in širšem prostoru,**
- **uvesti poučevanje preišljeno izbranih predmetov v tujem jeziku.**

Številka predstavljivost in kompetence v matematiki, naravoslovju in tehnologiji (matematična pismenost, znanost in tehnologija). Matematična kompetentnost obsega uporabo matematičnih načinov mišljenja, ki so univerzalno uporabni za razlago in opis stvarnosti. Naravoslovje se nanaša na znanje in uporabljene metodologije, ki služijo za razlago naravnega sveta, medtem ko gledamo na tehnologijo kot na uporabo tega znanja za spreminjanje naravnega okolja kot odziv na zaznano človekovo hotenje in potrebe. Utrjevanje in ohranjanje naravoslovnih kompetenc, kot tistih, ki vzpodbujajo nadaljnji študij naravoslovja in tehnologij. Predlagani ukrepi:

- **podpreti razvoj vseh vrst naravoslovnih kompetenc,**
- **pospeševati predmete s področja tehnike in tehnologije,**
- **povezati šolski sistem z gospodarstvom.**

Informacijska in komunikacijska tehnologija (IKT). Kompetence v informacijski in komunikacijski tehnologiji vključujejo samozavestno in kritično uporabo informacijske tehnologije pri svojem delu, v prostem času in pri komunikaciji. Te sposobnosti so podprte z osnovnim znanjem uporabe informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT): uporaba računalnika za priklic, dostop, shranjevanje, ustvarjanje, predstavljanje in izmenjavo informacij, prav tako pa tudi za komuniciranje in udejstvovanje pri medmrežnem sodelovanju. Predlagani ukrepi:

- **usposobiti učitelje za smiselno uporabo IKT-ja pri pouku in ostalih dejavnostih,**
- **razvijati digitalne kompetence učiteljev (e-kompetentni učitelj) in ustvariti e-kompetentno šolo,**
- **razvijati digitalne kompetence učencev (e-kompetentni učenec),**
- **bolje opremiti šole s sodobno tehnologijo.**

Kulturna zavest in izražanje (splošna kultura). Kulturno izražanje je sposobnost kreativnega izražanja idej, misli, čustev ali mnenj v nizu medijev, vključno z glasbo, književnostjo in likovno umetnostjo.

Predlagan ukrep:

- **posvetiti več pozornosti spoznavanju in izražanju slovenske kulturne zavesti.**

Učenje učenja je sposobnost slediti in vztrajati pri učenju. Posamezniki bi morali biti sposobni organizirati in urediti svoje učenje tako posamezno kot tudi v skupini ter osvajati, obdelovati, vrednotiti in sprejemati nova znanja. Sposobnost učenja vključuje tudi zavedanje o procesih učenja in potrebah posameznika, ki se uči, vključuje identifikacijo razpoložljivih priložnosti in sposobnost rokovanja z ovirami, vse to z namenom, da bi bilo učenje uspešno. Učenje učenja spodbuja učeče se, da se zanašajo na preteklo učenje in izkušnje, da bi uporabili znanja in sposobnosti v različnih življenjskih situacijah – doma, v službi, pri izobraževanju. Zelo pomembna dejavnika učenja sta motivacija in posameznikove sposobnosti. Predlagani ukrepi:

- **razvijati kompetence učenje učenja,**
- **promovirati pomen formalnega in neformalnega izobraževanja,**
- **razvijati kvalitetne pripomočke in strategije učenja.**

Visoko šolstvo

Študent v središču študijskega procesa. Na področju visokega šolstva si bomo prizadevali, da se v središče študijskega procesa postavi spet študenta ter se mu zagotovi univerzalno dostopen, kakovosten in primerljiv študij. Ta mu mora omogočiti čimprejšnji vstop na trg dela, tako po končani prvi, drugi in tretji stopnji študija. Hkrati mu mora dati ustrezne kompetence tako za razvoj njegovih osebnih potencialov kot za prispevek k družbi in njeni blaginji. Naš cilj je kakovostno visoko šolstvo, ki bolj ustreza potrebam posameznikov, trgu dela in poklicem prihodnosti, po drugi strani pa spodbuja in nagraduje odličnost študentov in profesorskega kadra pri poučevanju in raziskavah.

Dostopnost študija in konkurenčnost med študenti in med visokošolskimi institucijami. Študij mora biti dostopen vsem študentom na vseh stopnjah, upoštevajoč socialno dimenzijo, vendar pa morajo imeti prednost nadarjeni in prizadevni, saj si brez konkurenčnosti tudi med študenti ni mogoče predstavljati kakovostnega študija. Hkrati moramo zasledovati cilj spodbujanja konkurenčnosti med visokošolskimi institucijami, tako da se oblikovanje kakovostnih študijskih programov na vseh treh stopnjah omogoča vsem institucijam, ki so takšne program zmožne izvajati ne glede na to, ali so te javnega ali zasebnega značaja. Vzpostavljane ločnice med javnim in zasebnim na področju visokega šolstva je po našem mnenju neprimerno, v kolikor oba zasledujeta kriterije,

povezane z modernizacijo in kakovostjo študijskih programov ter sodobnimi modeli upravljanja visokošolskih institucij.

Sodelovanje med visokoškolskimi institucijami, gospodarskimi subjekti in študenti. Menimo, da je potrebno pospešiti sodelovanje med visokoškolskimi institucijami, gospodarskimi subjekti ter seveda študenti, tako na nacionalni kot na mednarodni ravni prek raznih oblik partnerstev, kot so inkubatorji, karierni centri idr. Gospodarski subjekti morajo biti ustrezno vključeni v pripravo študijskih programov povsod, kjer je to mogoče. Tako bomo na koncu študija res dobili diplomante z ustreznimi kompetencami, ki bodo takoj zaposljivi. V skladu z novo strategijo EU za reformo visokega šolstva bo tako visoko šolstvo prispevalo k okrevanju slovenskega gospodarstva po izhodu iz krize. Za doseganje teh ciljev bomo podpirali vse učinkovite oblike medinstitucionalnega sodelovanja najprej na nacionalni ravni, kjer je danes čutiti primanjkljaj in seveda na mednarodni ravni, kar slovenskemu visokemu šolstvu še dodatno pomeni izziv ob soočenju s kakovostjo tujih visokošolskih institucij.

Internacionalizacija slovenskega visokošolskega prostora. V zvezi s tem podpiramo začetek resnične internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora, saj je ta še v povojih. Za razliko od Nacionalnega programa visokega šolstva 2011–2020, ki je trenutno usmerjen predvsem na države Zahodnega Balkana, je po našem mnenju – upoštevajoč globalne trende in slovenske gospodarske interese (vključno z energetskimi) – internacionalizacijo potrebno razširiti na države vzhodnega partnerstva, Srednje Azije ter zlasti na hitro naraščajoča gospodarstva, kot sta Indija in Kitajska. Na ta način se bo doseglo večjo sinergijo med visokošolsko in gospodarsko sfero, kar je zagotovo v gospodarskem, visokoškolskem in zunanjepolitičnem interesu Slovenije. Kriterij za širitev internacionalizacije pa mora biti predvsem kakovost.

Financiranje in upravljanje visokošolskih institucij. Ena od ključnih nalog na področju visokega šolstva je ureditev transparentnega financiranja visokošolskih institucij, vključno z – upoštevajoč njihovo avtonomijo – zagotavljanjem njihove finančne odgovornosti. Pri tem je potrebno zasledovati že omenjene cilje, povezane z doseganjem kakovosti študija in zaposljivosti diplomantov na vseh stopnjah. Hkrati bomo podpirali visokošolske institucije pri modernizaciji sistemov upravljanja, ki so seveda del njihovih avtonomnih odločitev, kolikor bodo ti pripomogli k večji kakovosti teh institucij.

Šport

Šport in kakovost življenja. Šport in rekreacija v vseh življenjskih obdobjih zagotavljata bolj kakovostno življenje, zato si bomo prizadevali, da bo ljudem na razpolago dovolj programov za športno in rekreativno vadbo, ki bodo tudi cenovno dostopni.

Olajšave pri zdravstvenem zavarovanju. Prepričano smo, da je potrebno ljudem, ki s športno rekreacijo in rekreativnim športom skrbijo za svoje zdravje, to upoštevati pri zdravstvenem zavarovanju; osebni zdravnik naj spremlja pacienta in sodeluje v postopkih, ki bi omogočili uveljavljanje bonusa ljudem, ki se redno ukvarjajo s športno rekreacijo.

Športno-rekreativna tekmovanja. Podpiramo oblikovanje mreže športno-rekreativnih tekmovanj na državni ravni v vseh starostnih kategorijah in v različnih športih, še zlasti pa v tistih, v katerih se lahko udelejuje čim širši krog državljanov. Država mora tu bolj kot doslej opraviti svoj del naloge, in sicer tako na informacijskem kot tudi na področju sofinanciranja teh tekmovanj.

Dostopnost športnih objektov. Država mora v sodelovanju z lokalnimi skupnostmi poskrbeti, da bodo ljudem po primerih cenah na razpolago športni objekti in športne površine – še zlasti tam, kjer je te objekte in površine sofinancirala.

Prednostne športne panoge. Zavzemamo se za to, da država skupaj z olimpijskim komitejem in panožnimi zvezami ter športnimi strokovnjaki opredeli prednostne športne panoge v Republiki Sloveniji in da v skladu s to odločitvijo tudi finančno izdatneje podpre te panoge. Pri tem posebej izpostavljamo pomen tistih športnih panog, ki državljanom Slovenije veliko pomenijo tudi zato, ker se sami množičneje ukvarjajo z njimi.

Vrhunski šport. Slovenija je že dokazala, da smo narod športnikov, tudi vrhunskih. To želimo ohranjati, vendar ne v škodo kakovostnega in rekreativnega športa ter športa mladih. Zato bomo skrbno in sistematično podpirali ne le športno pot vrhunskih športnikov, temveč tudi njihovo pripravo na življenje po končani športni poti. Da bomo razbremenili državo pri vlaganju v vrhunski šport, se zavzemamo za sistem donatorjev za vrhunski šport na vseh ravneh in to tako, da bodo donatorska sredstva za šport upoštevana kot posebna davčna olajšava. Prepričani smo, da je z ustrezno davčno politiko možno spodbujati skrb za vrhunski šport.

Prirejanje športnih prireditev. Storili bomo vse, da se prirejanje velikih športnih prireditev, obiskovanje in obnašanje gledalcev na njih uredi s posebnim zakonom. Nešportno obnašanje vedno večjega števila obiskovalcev športnih prireditev je potrebno ustrezno sankcionirati, potrebno pa je tudi urediti vprašanje, kdo mora nositi vedno večje stroške varovanja športnih prireditev in skrbi za red na teh prireditvah.

Prepovedane in škodljive substance. Posebej izpostavljamo problem dopinga in uporabo drugih prepovedanih in škodljivih substanc tako v vrhunskem, kakovostnem kot tudi rekreativnem športu. Tu je bilo doslej narejenega premalo – tudi zato, ker še vedno nimamo neodvisnega organa s primernimi pooblastili, ki bi bil odgovoren za to področje.

Varen šport. Pozorni bomo do športov, ki lahko generirajo trajnejše poškodbe telesa ter bomo javnost primerno opozarjali na škodljivost nekaterih športov in na napačen način ukvarjanja s temi športi.

Športni turizem. Podpiramo vključevanje športa v celostno turistično ponudbo na podeželju in v mestih, pri čemer posebej izpostavljamo vlogo civilnih športnih združenj, lokalnih skupnosti in države, ko gre za usklajeno nastopanje na turističnem trgu. Slovenija si kot majhna država, ki jo odlikuje raznolika pokrajina, lahko izbojuje poseben prostor v mednarodni turistični ponudbi tudi s športnimi objekti, športnimi površinami in programi za telesno aktivnost. Zavedamo se, da je to lahko ena od posebnih ponudb sosednjim državam. Zato bomo podpirali celovite programe za dejavno – športno preživljanje prostega časa, pri čemer imajo lahko nenadomestljivo vlogo naši nekdanji vrhunski športniki, ki jim lahko delovanje na športno-turističnem področju pomeni eno od možnosti dela po končani športni karieri.

Nordijski center v Planici. V teh časih, ko je denarja za vlaganje v športne objekte in športne površine vedno manj, izpostavljamo izgradnjo nordijskega centra v Planici, kjer morajo usklajeno nastopiti vsi organi in organizacije na državni in lokalni ravni, da se bo projekt zaključil čim prej.

Strategija vlaganj v športne objekte in organizacij mednarodnih športnih prireditev. Pri vlaganju države v druge športne objekte v Sloveniji pa je potrebno narediti jasen prednostni vrstni red, kjer je potrebno upoštevati tako potrebe športnih panog in izdelati vsaj srednjeročno strategijo za kandidiranje Slovenije za velike mednarodne športne prireditve. Predlagali bomo, da se javnosti v najkrajšem času predstavi finančna in organizacijska slika evropskega prvenstva v košarki leta 2014 v Sloveniji.

9. Promet in infrastruktura

Ceste

Načrtovanje vzdrževanja, obnov in novogradenj je bistvena naloga ekonomičnega investiranja. Zavzemamo se, da se znotraj direkcije za ceste ponovno vzpostavi kakovostno načrtovanje, ki je v zadnjem obdobju bilo pretežno politično usmerjeno k zadovoljevanju želja posameznikom. Pripravili bomo nacionalni program za državne ceste, ki bo vključeval tudi področje upravljanja in vzdrževanja. Redno vzdrževanje je potrebno postaviti na ekonomsko osnovo, zmanjšati režijske in stalne stroške ter povečati učinkovitost. Spremeniti nameravamo tudi način dosedanjega vzdrževanja cest, kjer bomo množico krajših in manjših investicij, ki bolj kot dejanski potrebi zadovoljujejo interese lokalnih skupnosti, združevali v večja obnovitvena in investicijska dela. Pri oblikovanju državne politike na področju cestne infrastrukture bomo zmanjšali vpliv lokalnih skupnosti (županov) in vzpostavili načrtovanje na tehničnih in ekonomskih osnovah. Nemudoma bomo pričeli s tistimi projekti, ki so najpomembnejši za zagotovitev povezav med posameznimi regijami in so strokovno utemeljeni. Izpostavljamo: obvoznico Škofja Loka in obvoznico Bled, ustrezno prometno rešitev za Zidani most, prometne navezave Ormoža na AC mrežo, izgradnjo ceste v Belo Krajino in na Koroško in druge najbolj obremenjene odseke, za katere bo potrebno zagotoviti tudi proračunska sredstva.

V zvezi s statusom DARS-a se zavzemamo, da se v njegovo pristojnost upravljanja in vzdrževanja prenesejo tudi daljinske in glavne ceste. Glede na visoko kapitalsko ustreznost in večstomilijonske letne prilive se družbi naloži tudi ustvarjanje primernih letnih dobičkov, ki pa se vlagajo v gradnjo novih odsekov (npr. Velenje-Arja vas) in ne namenjajo polnjenju državnega proračuna. Obenem se zavzemamo za ohranitev sedanjega vinjetnega sistema vse do odločitve o cestninjenju osebnih vozil na evropskem nivoju, posebej v sosednji Avstriji in Nemčiji. Za cestninjenje tovornih vozil predlagamo uvedbo sistemov, ki so interoperabilni na standardiziranih frekvencah in jih je možno zagotoviti za manj kot polovico sredstev, ki jih v tem trenutku namerava porabiti DARS.

Zavzemamo se za novo ministrstvo, ki bi vodilo vse državne infrastrukturne projekte. To ministrstvo naj prevzame vlogo načrtovanja, usmerjanja in nadzora nad državnimi podjetji, ki bi opravljala vlogo državnega inženirja kot npr. DRI (investicije v železnice, državno cestno mrežo, bolnice, šolstvo ...), DARS (investicije v dokončanje avtocestnega programa in manjkajočih glavnih in daljinskih cest ...).

Nova vlaganja je treba omejiti na ekonomsko in razvojno nujne projekte. K reviziji projektov je treba povabiti neodvisne strokovnjake in pri tem dosledno upoštevati tehnična in ekonomska načela. Ne glede na obsežnost, zahtevnost in stroške pri velikih državnih investicijah smo prepričani, da bosta ravno njihov zagon in pospešitev bistveno pripomogla k splošni gospodarski rasti.

Vloga in odgovornost ministrstva za infrastrukturo. Za izvedbo investicij bo odgovoren naročnik, ministrstvo za infrastrukturo, ki mora biti ustrezno usposobljeno za vodenje projektov od ideje do predaje. Zunanji izvajalci so projektanti in gradbinci, ostalo delo pa mora naročnik izvršiti sam oz. preko pooblaščenih državnih družb. Tako bo tudi odgovornost jasno opredeljena.

Revizija obstoječih projektov. Pri večjih načrtovanih razvojnih projektih, kot sta tretja in četrta razvojna os, bomo opravili revizijo in če se bo izkazalo, da posamezne rešitve niso ekonomsko in strokovno utemeljene, jih bomo zavrnili, zahtevali sofinanciranje ali ponovno odločali o načrtovanih trasah.

Nadaljevali bomo projekt izgradnje 3. in 4. razvojne osi.

Promet in prometna varnost

Cilj naše prometne politike je v čim večjem obsegu zagotoviti dnevne migracije z javnimi prevoznimi sredstvi ter posledično prispevati k znižanju emisij, preusmeriti prevoz blaga na železnice, urediti glavne transportne poti dnevnih migracij in spremeniti prometno kulturo, ki daje prednost prevozu z osebnimi vozili.

Zavzeli se bomo za hitrejši razvoj inteligentnih transportnih sistemov – ITS, ki omogočajo sočasno upravljanje s prometom na vseh prometnicah, posebno učinkovit pa je na močno obremenjenih cestah in v večjih urbanih središčih.

Kaznovalna politika. Znižali bomo kazni za prometne prekrške, ki so le v »funkciji polnjenja državnega ali občinskega proračuna« in povečali kazni ter uvedli druge represivne ukrepe za vožnjo pod vplivom alkohola ali drog. Višina kazni naj bo odvisna tudi od gmotnega stanja posameznika.

Izobraževanje in usposabljanje. Pomemben vzrok za nezgode je pogosto slaba usposobljenost in neizkušnost voznikov. Zavzemamo se za uvedbo obveznega predmeta o prometni varnosti v osnovne šole. Večjo pozornost bomo namenili tudi šoli varne vožnje, ki mora dobiti ustrezno mesto v sistemu obveznega prometnega usposabljanja.

Izboljšanje prometne signalizacije in infrastrukture. Podpirali bomo razvoj prometne stroke in poskrbeli, da bodo infrastrukturni projekti in urbanistični načrti upoštevali načela prometne stroke, da bi zagotovili varnost in pretočnost prometa.

Kolesarske poti. Prometna varnost mora zajeti tudi najšibkejši prometni člen – kolesarje, zato bomo pospešili izgradnjo in ureditev ustreznih kolesarskih poti, kar je skladno s cilji trajnostnega razvoja. Prav kolesarstvo, ki lahko pomembno prispeva k zmanjšanju rabe fosilnih goriv in izpustov toplogrednih plinov, je zelo pomembno za ohranjanje zdravja in za razvoj okolju prijaznega turizma. Slovenija ima bistveno prednost zaradi ohranjene narave pri ekološki pridelavi hrane, kmečki turizem v povezavi s kolesarskim prometom pa njeno ohranjanje podpira. Izdelali bomo državni prostorski načrt za izgradnjo mreže državnih kolesarskih poti in jo povezali s kolesarskimi potmi sosednjih držav ter pristopili k njegovi realizaciji.

Pomorstvo

Glede na pomembno geostrateško prometno lego Slovenije so vlaganja v razvoj železniške in pristaniške infrastrukture, kjer zaostajamo za sosednjimi državami, prioriteta in nujna strateška naložba za prihodnost. Zaradi zamud obstaja resna nevarnost, da bodo blagovni tokovi speljani mimo naše države. Zaradi medsebojne odvisnosti železniške in pristaniške infrastrukture je potreben celovit pristop z možnostjo vključitve strateškega partnerja pri vlaganjih v razvoj. Izgradnjo tretjega pomola in razvoj železniške infrastrukture je potrebno medsebojno povezati. Ločitev infrastrukture in njenega upravljanja od prevoznega dela je pogoj za vzpostavitev jasnih razmerij in nadaljnja vlaganja ter koriščenje evropskih sredstev. Pri tem si mora država zagotoviti trajen vpliv na upravljanju s prometno infrastrukturo tudi z namenom zagotavljanja splošne in enakopravne možnosti dostopa uporabnikov.

Gradnja tretjega pomola in železniške povezave za koprsko pristanišče. Gradnja tretjega pomola v koprskem pristanišču je strateškega pomena za nadaljnji razvoj kontejnerskih blagovnih tokov. Pristanišče kot stičišče pomorskih in kopenskih prometnih poti je generator gospodarskega razvoja, povečanje pretovora v pristanišču pa je pogojeno z izgradnjo ustrezne železniške infrastrukture med Koprrom in Divačo, kar zahteva enotno in celovito obravnavo. Širitev koprskega pristanišča mora vključevati in upoštevati lokalne interese in potrebe prebivalstva ob upoštevanju strokovnih in okoljskih standardov. Luka Koper kot koncesionar v koprskem pristanišču sama ni sposobna zagotoviti sredstev za izgradnjo tretjega pomola, zato mora država kot upravljavec pristanišča z ustreznim dogovorom s koncesionarjem zagotoviti pogoje za izgradnjo tretjega pomola in vključitev novih investitorjev oz. strateških partnerjev. Vzpostavitev železniške povezave za tovorni promet med Koprrom in Trstom bi prometne tokove preusmerila mimo države in oslabilo strateške prometne prednosti in možnosti razvoja gospodarstva v Sloveniji. Pristanišče Luko Koper bomo z njeno infrastrukturo obdržali v državni lasti, na področju logistike pa nadaljevali s konceptom, ki bi v logistični holding vključil tuje vlagatelje.

Potniški terminal v koprskem pristanišču. Dokončanje potniškega terminala in razvoj spremljajočih dejavnosti, ob vključitvi in sodelovanju lokalne skupnosti, je pomembna prioriteta in priložnost za razvoj turizma v širši regiji.

Izobraževanje in pomorski poklici. Pomorstvo ni omejeno na državne meje in standarde, temelje in razvoj mu zagotavlja ustrezno usposobljen in mednarodno uveljavljen kader. Spodbujanje izobraževanja za pomorske in s pomorstvom povezane poklice, zagotovitev pogojev izobraževanja in usposabljanja, ustrezna davčna politika pri zaposlovanju pomorščakov in drugi ukrepi, ki spodbujajo razvoj vseh s pomorstvom povezanih dejavnosti, morajo biti strateško načrtovane prioritete za prihodnost Slovenije kot pomorske države.

Železnice

Železnica predstavlja velik prometni potencial in jo je potrebno ustrezno obravnavati in negovati, če želimo, da bo prinašala pozitivne učinke. Naša prizadevanja bodo usmerjena v naslednje prioritete:

- **pričetek gradnje 5. in 10. koridorja železniških tras,**
- **modernizacija in razširitev potniškega prevoza,**
- **zmanjšanje vloge sindikatov na vodenje železniškega sistema,**
- **mednarodno povezovanje logističnih podjetij in resnično odprtje trga za tuje prevoznike,**
- **omejevanje monopola na področju železniških dejavnosti.**

Letalstvo

Osnovni dejavniki, ki opredeljujejo programske usmeritve za področje letalstva so naslednja:

- **majhna gospodarska rast v prihodnjih letih,**
- **število potnikov se bo povečevalo zaradi povečanja obsega nizkocenovnih prevoznikov, medtem ko bo število potnikov na rednih linijah padalo,**
- **nacionalni letalski prevoznik v teh časih ni sposoben samostojno ekonomsko preživeti brez subvencije države,**
- **Slovenija potrebuje redne linije v druga evropska in posredno svetovna letališča (nujna podpora gospodarstvu in še dodatno turizmu),**
- **Slovenija ima dve operativno delujoči letališči, odlično geostrateško lego, vendar tudi veliko konkurenco (letališča v Trstu, Celovcu, Gradcu in Zagrebu).**

Ocenjujemo, da **za potrebe države (logistično in strateško) zadostuje Ljubljansko letališče.** Ta mora po naši oceni ostati v državni lasti, medtem ko se ostala letališča lahko privatizirajo, posebej mariborsko in portoroško lahko postaneta pomembni turistični letališči. Pri tem ocenjujemo, da bi lahko kot investitorji nastopale tudi lokalne skupnosti (regijsko) in tuji vlagatelji.

Letališče Jožeta Pučnika naj pod državnim lastništvom zagotovi možnost prihoda večjemu številu letalskih družb, preneha z dogovorno in monopolno ekonomijo pri dobavi goriva za letala in se cenovno uokviri v evropsko primerljiva letališča – znižati stroške poslovanja. Prihod nizkocenovnih prevoznikov bi državljanom tako omogočil cenovno sprejemljive lete na nove destinacije. Ocenjujemo, da se z izgradnjo stavbe za kontrolo zračnega prometa zaključujejo najnujnejše investicije na tem področju in da je nujna še organizacijska in strukturna reforma.

Glede državnega prevoznika Adria Airways smo mnenja, da je sanacija z državnim denarjem nesmiselna in neekonomsko in da je prevoznika potrebno pod čim ugodnejšimi pogoji prodati ali strateško povezati z drugimi letalskimi prevozniki. Pri tem ostaja odprto področje JV Evrope, kjer bi Adria Airways lahko imela vodilno vlogo pri povezavah v novo regionalno letalsko družbo, ki bo dovolj velika, da bo na zahtevnem trgu lahko preživela.

Mariborsko letališče Edvarda Rusjana je potrebno razvijati kot alternativno (pomožno) letališče ljubljanskemu in letališče, namenjeno predvsem tovornemu prometu. V NSi se za tovorni promet v državi zavedamo geografskega pomena mariborskega prometnega križišča in središča, kjer je možno prenesti tovor na letalo, železnico ali cesto. Tako bomo podprli prodajo letališča, a le kupcu, ki bo izkazal navedeni gospodarski interes.

10. Zunanja politika

Slovenci v zamejstvu in po svetu

Sodelovanje s Slovenci v zamejstvu in po svetu je bistvena sestavina slovenske zunanje politike. Ti Slovenci so integralni del slovenskega naroda. Skupaj z matično domovino tvorijo skupni kulturni prostor in so hkrati njeno okno v sosedstvo in svet. Za Republiko Slovenijo pomenijo priložnost za krepitev njene navzočnosti v širšem svetu, za krepitev odnosov s sosednjimi državami, pa tudi za gospodarski razvoj obmejnih območij. Te priložnosti je potrebno veliko bolje izkoristiti, odnos do Slovencev v zamejstvu in po svetu pa rešiti ideoloških predsodkov ali pokroviteljstva ter postaviti v kontekst obstoja samostojne slovenske države v globalnem svetu. Za sodelovanje s Slovenci po svetu potrebujemo sodobna sredstva ter dovolj močna predstavništva na območjih, kjer živijo.

Slovenija bo vztrajala pri izvajanju vrste bilateralnih in multilateralnih pravnih aktov v prid slovenskim manjšinam v zamejstvu ter skrbi za integracijo oseb slovenskega porekla v slovensko okolje.

Evropska unija in NATO

Čutimo se zavezani krščanskodemokratski politiki in tvorcem povojne Evrope, ki so pripomogli, da je evropska integracija dosegla takšen obseg in obliko, ki omogoča evropskim državam zagotavljati razmeroma stabilno politično in gospodarsko okolje ter se v času kriz uspešno spopadati z njimi. Krščanskodemokratska misel se je v Zahodni Evropi uspešno dokazala in bistveno prispevala k njenemu povojnemu razvoju in gospodarski blaginji.

Temeljni in najpomembnejši zunanjepolitični okvir za Slovenijo predstavlja Evropska unija. V interesu Slovenije je EU, ki krepi relativno težo malih in srednje velikih držav, torej poglobljanje političnega povezovanja, pa tudi usklajevanja gospodarskih in fiskalnih politik. Slovenija mora v tem okviru oblikovati lastne prioritete članstva v EU, med drugim glede mehanizmov za nevtralizacijo negativnih učinkov uveljavljanja prostega pretoka blaga in oseb na slovensko jezikovno in sploh kulturno specifikum. Slovenija bo spoštovala zaveze, ki ji jih nalagata Pakt za stabilnost in rast ter njeno članstvo v evro območju, saj to pomeni zagotovilo za uspešnejše spopadanje s posledicami gospodarske in finančne krize ter soočanje z izzivi globalizacije in aktualnimi mednarodnimi varnostnimi izzivi. Podpirali bomo prizadevanja za večjo globalno vlogo Evropske unije.

Uveljavljanje slovenskih interesov v Evropski uniji. Na področju zadev Evropske unije bomo dejavno zastopali interese Slovenije v institucijah EU, še posebej v Svetu, pa tudi v odnosih z Evropsko komisijo in Evropskim parlamentom. Posebno vlogo mora pri tem imeti Svet za splošne zadeve, ki je horizontalni koordinator politik EU in ki pripravlja zasedanja Sveta. Pri tem se bomo zgledovali po izkušnjah svojega predsedovanja Svetu leta 2008, ko smo se uveljavili kot dejavni sooblikovalci evropskih politik.

Finančne, gospodarske in fiskalne politike. V razmerah svetovne gospodarske in finančne krize bomo posebno pozornost namenili delovanju institucij Evropske unije na področju financ in usklajevanju gospodarskih in fiskalnih politik ter doslednemu spoštovanju zavez s strani vseh držav članic. Solidarni bomo z drugimi državami članicami, zlasti članicami evro-območja, pri tem pa bomo terjali boljši nadzor nad izpolnjevanjem zavez s strani držav članic in po potrebi ustrezno zavarovanje finančne pomoči.

Strategija Evropa 2020. Za Evropsko unijo mora biti ključno vodilo za prihodnost že sprejeta evropska strategija Evropa 2020. To velja tudi za pripravo večletnega finančnega okvira 2014–2020. Prihodnje spremembe kohezijske politike, ki so ključnega pomena za odpravo razlik med regijami v EU, morajo – ob upoštevanju ciljev Evrope 2020 – vključevati ustrezne prehodne mehanizme, saj bodo le-ti omogočili Sloveniji kot celoti ustrezno socialno, gospodarsko in teritorialno kohezijo.

Temeljni varnostni okvir za Slovenijo ostaja Severnoatlantsko zavezništvo (NATO). Slovenija bo v skladu s svojimi zmožnostmi dejavno prispevala h kolektivni varnosti in bo solidarna članica zavezništva, v skladu z njegovo prenovljeno strategijo. Kljub spremembam v Evropi in ZDA ostajajo trans-atlantski odnosi ključni za evropsko in

širšo svetovno varnost. Krepitev skupne zunanje in varnostne politike EU bo pomenila tudi krepitev vloge EU v teh odnosih.

Sosedstvo in Srednja Evropa

Z geostrateškega, kulturnega in zgodovinskega stališča si bo Slovenija prizadevala za krepitev strateškega sodelovanja s sosednjimi državami in državami srednje Evrope. Visoka raven odnosov s sosednjimi državami ostaja ključna prvina naše zunanje in gospodarske politike. Pri tem bomo še večjo pozornost namenili čezmejnemu regionalnim projektom, ki prinašajo ugodne gospodarske učinke ter kulturnim in drugim pobudam, ki prispevajo k pozitivni prepoznavnosti Slovenije neposredno za njenimi mejami, v prostoru, kjer živijo slovenske manjšine.

Vloga slovenskih manjšin. Slovenija si mora prizadevati k vzpostavitvi takšnih odnosov s sosednjimi državami, znotraj katerih slovenske manjšine ne bodo več obravnavane kot dejavnik nestabilnosti ali celo ozemeljske ogroženosti, ampak kot most, ki povezuje in tvorno prispeva k nadgradnji sosedskih odnosov.

Arbitražni sporazum med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. V duhu spoštovanja sprejetih mednarodnih obvez bo vodila izvajanje arbitražnega sporazuma med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško. Sporazum prinaša večja tveganja za Slovenijo, zato bomo njegovemu pravilnemu izvajanju in zaščiti slovenskih interesov posvetili veliko pozornosti. V interesu dobrososedskih odnosov je dokončna določitev meje med državama in neposrednega stika Slovenije z odprtim morjem.

Slovenija bo krepila sodelovanje v srednjeevropskem prostoru (države Višegrada in Avstrija) ter nadaljevala začeto kvadrilateralno sodelovanje alpskih držav (Slovenija, Švica, Lihtenštajn, Avstrija). Na podlagi skupne nemško-slovenske deklaracije bomo krepili sodelovanje z Zvezno republiko Nemčijo (ter znotraj nje z deželno Bavarsko).

Države z evropsko perspektivo

Širitev Evropske unije. Še naprej bomo dejavno, vendar preišljeno podpirali približevanje držav Zahodnega Balkana Evropski uniji in NATO. Takšna podpora je tudi v skladu z jadransko/sredozemsko razsežnostjo slovenske zunanje politike. Pri tem bomo posebej pozorni na tiste vidike nadaljnje širitve, ki so povezani z vprašanji varnosti (organizirani kriminal, migracije), uveljavljanja pravne države (vključno z varnostjo gospodarskih subjektov), varstva manjšin in izpolnjevanja mednarodnih obvez. Skrbno bomo spremljali odprta vprašanja (vključno z izpolnjevanjem sporazuma o sukcesiji). Pozorni bomo na napore, ki jih države nekdanje SFRJ vlagajo v proces sprave in odpravljanja posledic vojne na tem območju.

Slovenija v svetu

Slovenska zunanja politika ne sme opustiti aktivnega spremljanja razmer na Zahodnem Balkanu, vendar to ne sme zamegliti drugih ciljev. Temu mora slediti premik v težišču zunanje politike.

Partnerstvo z ZDA. V tem okviru mora Slovenija razvijati sodelovanje in odgovorno partnerstvo z Združenimi državami Amerike. Bilateralne politične odnose je potrebno nadgraditi z intenzivnejšim sodelovanjem na drugih področjih, zlasti gospodarskem, znanstvenem ipd.

Kanada, Avstralija in Nova Zelandija ter Japonska. Poglobljeno sodelovanje na področju bilateralne diplomacije, s poudarkom na gospodarskih temah, mora potekati tudi z drugimi razvitimi prekomorskimi državami kakor npr. s Kanado, Avstralijo, Novo Zelandijo in Japonsko.

Države BRICS. Premik v težišču zunanje politike mora pomeniti tudi v intenziviranje bilateralnih odnosov z državami BRICS.

Mednarodne organizacije

OZN. Slovenija bo še naprej podpirala razvoj učinkovitega multilateralizma z dejavno prisotnostjo v mednarodnih organizacijah. Podpirali bomo prizadevanja za reformo OZN, ki bo odražala spremenjene razmere v svetu.

OECD. Za doseganje najvišjih standardov na nacionalni ravni glede dobrega upravljanja na različnih področjih, predvsem v gospodarstvu in razvojnih politikah, je pomembno naše aktivno sodelovanje v OECD, kjer prihaja do izmenjave dobre prakse z najbolj razvitimi državami sveta.

Nadaljevali bomo s podporo **Mednarodnemu skladu za razminiranje in pomoč žrtvam min ITF**, zlasti njegove napore za preobrazbo v mednarodno organizacijo. Še naprej bomo dejavni na področju človekove varnosti, v vodenju Zelene skupine in drugih pobudah.

Dejavnejša vloga pri urejanju varstva manjšin. Močneje moramo izkoristi svoje primerjalne prednosti in specifična znanja ter dejavneje nastopiti v multilateralnih forumih, kadar gre za vprašanja varstva manjšin. V OZN, v Svetu Evrope, znotraj OVSE pa tudi v EU bomo dejavneje nastopali za dvig standardov manjšinskega varstva in za implementacijo mednarodnih aktov, kot sta Okvirna konvencija Sveta Evrope za varstvo manjšin in Listina o regionalnih in manjšinskih jezikih.

Dejavnejša vloga na področjih urejanja pravic Romov, procesov sprave, tranzicijske problematike in odprave posledic komunističnega totalitarizma. Slovenija naj k delu multilateralnih organizacij prispeva z izmenjavo izkušenj na področju urejanja pravic Romov ter z izkušnjami na področju sprave (Študijski center za narodno spravo) in tranzicije. Odločneje kot doslej bomo v okviru Sveta Evrope in EU podprli prizadevanja za vključitev spomina na komunistični totalitarizem kot dela evropske kolektivne zavesti, upošteva je pri tem posebnosti komunističnega totalitarizma v Sloveniji.

Gospodarska diplomacija

Gospodarsko sodelovanje. Poleg intenziviranja gospodarskega sodelovanja znotraj EU in Zahodnega Balkana, bomo pospešili poglobitev sodelovanja z državami BRICS (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska in Južna Afrika) in Vzhodnega partnerstva (Ukrajina, Gruzija ipd.).

Odnosi z Rusko federacijo. Poseben pomen, zlasti na varnostnem, gospodarskem in energetskega področju bomo še naprej pripisovali odnosom z Rusko federacijo, tako na dvostranski ravni kakor tudi prek podpore nadaljnjemu razvoju odnosov med EU in Rusko federacijo, med Rusijo in NATO ter znotraj OVSE.

Preoblikovanje mreže predstavništev. Za uspešno delo na področju gospodarske diplomacije bo potrebno preiščeno preoblikovanje mreže diplomatsko-konzularnih in/ali gospodarskih predstavništev, v skladu z gospodarskimi prioritetami, zlasti v Aziji in na Bližnjem Vzhodu, predstavništva pa bo potrebno ustrezno opremiti za naloge s področja gospodarske diplomacije.

Odprta in javna diplomacija

Diplomacija in zunanjepolitična strategija. Slovenska diplomacija mora utrditi svoje mesto med državotvornimi resorji, vključno z uveljavitvijo instituta diplomatskega poklica. Diplomacija mora presegati dnevno politiko ter svoje delo utemeljiti na prepoznavanju dolgoročnih nacionalnih interesov in strokovnosti. Nujna je priprava jedrnate zunanjepolitične strategije, ki bo zelo jasno opredelila dolgoročne prioritete slovenske zunanje politike.

Izbor diplomatov. Pri upravljanju s človeškimi viri v zunanjem ministrstvu je potrebno okrepiti pomen profesionalnosti in osebne integritete. Pri tem položaj diplomatov, ki so izkušnje pridobili kot karierni diplomati v nekdanji jugoslovanski diplomaciji, ne more biti prednost v primerjavi z diplomati, ki so znanja in izkušnje pridobivali v času po demokratičnih spremembah in osamosvojitvi. Diplomacija mora najti novo dodano vrednost

za slovensko državo. S članstvom v EU je pomen bilateralne diplomacije in poročanja spremenjen, ravno tako konzularne zadeve.

Slovenski diplomati v Evropski službi za zunanjepolitično delovanje. Uveljavljanje slovenskih diplomatov v Evropski službi za zunanjepolitično delovanje bo uspešno le, če bo v Ministrstvu za zunanje zadeve Republike Slovenije zagotovljen načrten razvoj človeških virov.

Slovinci v institucijah EU. Poleg tega se bomo zavzemali za zaposlovanje večjega števila slovenskih državljanov v institucijah EU. Slovenija tudi po sedmih letih članstva nima strategije tega zaposlovanja kot tudi ne vzpostavljenega konstruktivnega odnosa z že zaposlenimi v institucijah EU.

Učinkovita mreža diplomatsko-konzularnih in gospodarskih predstavništev. Nujen je razmislek o mreži diplomatsko-konzularnih in gospodarskih predstavništev, ki naj se osredotoči na uveljavljanje ključnih zunanjepolitičnih interesov in interesov gospodarstva.

Tak premislek narekuje preureditev mreže v Evropski uniji v smeri racionalne prerazporeditve sredstev.

Razvojno sodelovanje

Vloga slovenskih nevladnih organizacij, podjetij in misijonov. S premišljeno politiko, ki se opira na obstoječo navzočnost slovenskih nevladnih organizacij v državah v razvoju ter s pritegnitvijo slovenskega gospodarstva v projekte razvojnega sodelovanja, je moč doseči boljše izkoriščenost danih sredstev za razvojno sodelovanje in njihovo porabo lažje upravičiti tudi v zaostrenih javno-finančnih razmerah. Razvojno sodelovanje v Afriki in drugje v svetu naj se osredotoča na podporo že navzočim slovenskim civilno-družbenim projektom, zlasti podpori razvojnemu delovanju slovenskih misijonarjev. Razvojno sodelovanje v Afriki lahko služi tudi kot okvir vzpostavljanja diplomatske navzočnosti v tem delu sveta.

11. Pravosodje

Totalitarna preteklost in nedokončana tranzicija. Problem sodne veje oblasti (pravosodja) je izrazit v tranzicijskih državah, kjer je zaslediti pomanjkanje pravne kulture in tradicije. Države, ki so zrušile totalitarni komunistični sistem, za katerega je bilo splošno znano, da vladavina prava v njem ni obstajala, se danes soočajo s številnimi problemi pri delovanju pravosodja. Slovenija pri tem žal ni nobena izjema. Nezaupanje v pravosodje je pri nas, kot kažejo ankete, še vedno zelo veliko. Vzroki za to so večplastni, zagotovo pa je eden od temeljnih vzrokov, da v času formalnega preloma z oblastjo v Sloveniji nismo uspeli dosledno uresničiti ideje pokojnega dr. Jožeta Pučnika, ki se je zavzemal, da se sodnikom in tožilcem (potrebno bi bilo dodati še odvetnike), ki so v prejšnjem režimu sodelovali pri kršenju človekovih pravic, prepove opravljanje nadaljnjega dela. Na ta način bi tudi državljanom jasno pokazali, da gre v novi demokratični slovenski državi tudi v pravosodju za dejanski prelom s sistemom, za katerega se ve, da pravosodje v njem zanesljivo ni bilo neodvisno.

Dolgotrajni sodni postopki. Drugi razlog za veliko nezaupanje državljanov v pravosodje, pa so še vedno zelo dolgotrajni sodni postopki.

Neodvisno pravosodje in enakost pred zakoni. Dejansko neodvisno pravosodje od vsakokratne oblasti je pogoj za zagotovitev vladavine prava. Le v taki ureditvi je možno pričakovati pravno varnost za vse državljane. Žal je bilo na nekaterih zelo odmevnih primerih tudi v tem mandatu razvidno, da imamo še vedno »pravno državo za vplivne in bogate državljane« ter »pravno državo za male, navadne ljudi«. Zavzemali se bomo za to, da se dosledno vzpostavi stanje, ki bo zagotavljalo, da bo zakonodaja veljala za vse državljane enako. Na morebitne anomalije bomo dosledno opozarjali in se proti njim borili.

Trajni mandat je pogoj za neodvisno sodstvo. Pogubno za utrjevanje neodvisnosti pravosodja je razmišljanje o ukinitvi trajnega mandata sodnikov. Trajni mandat sodnikov je temelji predpogoj, da bo sodnik lahko odločal neodvisno od vsakokratne aktualne oblasti. To pa seveda ne pomeni, da sodniki oziroma njihovo delo ne more biti podvrženo kritikam. Omogočiti je potrebno učinkovit mehanizem nadzora nad delom sodnikov, ki pa ne sme biti le v rokah pravosodja oziroma sodnikov samih. Nadzor mora vključevati spremljanje časovnega poteka postopkov in upoštevanje vrstnega reda. Razmisliti je potrebno o uvedbi t. i. preizkusne dobe za sodnike pred imenovanjem v trajni mandat. Sodniki, za katere bi se izkazalo, da niso opravili preizkusne dobe, ne bi mogli kandidirati za trajni mandat.

Razbremeniti sodnike administriranja. Procesno zakonodajo moramo spremeniti na način, da bodo sodniki dejansko tisti, ki razsojajo in se ne ukvarjajo s številnimi administrativnimi problemi (npr. vabljenje prič, izvedencev itd.). To je naloga sodnega osebja, strokovnih sodelavcev in drugih. Storilnost sodnikov se bo tako povečala.

Finančna neodvisnost? Razmisliti je potrebno o zagotovitvi vsaj delne finančne neodvisnosti sodstva. Finančna neodvisnost je eden od predpogojev za politično neodvisnost sodstva. Morda bi lahko vsaj z delom denarja, zbranega od sodnih taks, sodstvo prosto razpolagalo znotraj zakonsko določenih okvirov.

Reorganizacija tožilskega dela in skrajšanje kazenskih postopkov. Tožilec, ki spiše obtožni akt, mora dosledno zastopati obtožbo. V praksi se pogosto dogaja, da na vsako obravnavo prihaja drug tožilec, večkrat slabo pripravljen. Tudi to je lahko razlog za slabe rezultate tožilstva in podaljševanje kazenskih postopkov. Predlagamo ukinitve preiskovalnega sodnika in uvedbo tožilske preiskave, ki bi omogočala, da se izvajanje dokazov tako v sodni preiskavi kot na glavni obravnavi ne bi podvajalo. S tem bi se postopki pocenili in pospešili. Sume najhujših kaznivih dejanj iz področja gospodarskega kriminala in korupcije je treba obravnavati prednostno.

Poveličevanje simbolov fašizma, nacizma in komunizma mora biti kaznivo dejanje. Spremeniti materialno kazensko zakonodajo po vzoru nemške zakonodaje. Tam je namreč uzakonjena prepoved poveličevanja simbolov nacizma. Tudi v naš kazenski zakonik je potrebno vnesti člen, po katerem je kaznivo vsakršno poveličevanje simbolov fašizma, nacizma in komunizma.

Izvršilne postopke je potrebno poenostaviti. V izvršilnih postopkih je potrebno imeti pred očmi upnika. Ta postopek se mora izvesti hitro in brez zavlačevanja. To pomeni, da je potrebno v procesno zakonodajo vnesti določila o rokih za izpeljavo izvršilnega postopka. V primeru, da se sodišča ne bi držala zakonsko predpisanih rokov (npr. za izdajo sklepa o izvršbi), je potrebno razmisliti o odškodninski odgovornosti odgovornih sodnikov. Na ta način bi prisilili sodnike k hitrejšemu odločanju v teh postopkih. Zakonodajo v izvršilnih postopkih moramo spremeniti na način, da ob pravnomočnem izvršilnem naslovu (pravnomočna in izvršljiva sodba) ni potrebno začeti izvršilnega postopka, v katerem je zopet možno zavlačevanje, temveč mora imeti upnik možnost v takem primeru zadevo takoj predati izvršitelju oziroma takoj predlagati banki rubež z dolžnikovih bančnih računov. Poleg tega je potrebno reformirati izvršbo na način, da se omejijo ali izločijo tista pravna sredstva, ki omogočajo dolžniku samo zavlačevanje postopka.

Spremembe so potrebne tudi v upravnih postopkih. Zavzemamo se tudi za poenostavitev vse zakonodaje. Danes imamo zakonodajo, ki je pogosto neučinkovita, sestavljena na način, da omogoča dvoumnost in številne izjeme. To je večkrat tudi razlog za dolgotrajne postopke in za potrebo po velikem številu uradnikov.

Nepotrebne urade, agencije, sklade, ki so sami sebi namen, bomo ukinili. Na tem mestu dajemo zavezo, da bomo po analizi rešitev v drugih evropskih državah nepotrebne urade, agencije in sklade, ki so sami sebi namen, ukinili in tako razbremenili državni proračun.

Dosledno je potrebno nadaljevati s popravo medvojnih in povojnih krivic. Prizadevali si bomo za nadaljevanje in pospešitev evidentiranja prikritih grobišč. Pomanjkanje denarja oziroma finančna kriza ne more biti izgovor za to, da se medvojne in povojne krivice ne popravijo.

12. Notranje zadeve

Razvijanje partnerskega odnosa s posamezniki in lokalnimi skupnostmi (policijsko delo v skupnosti). Pri svojem delu in izvrševanju nalog mora policija sodelovati z državljani. Skupaj si namreč delimo odgovornost za notranjo varnost. V našem življenjskem in delovnem okolju smo priča številnim negativnim dejavnikom, ki zmanjšujejo občutek varnosti in vplivajo na stopnjo varnostnih razmer. Prvenstveno je za vzdrževanje javnega reda in miru ter preprečevanje in odkrivanje kriminala odgovorna policija. Ta pa je pri zagotavljanju varnosti na področju preventive lahko uspešna le, če poleg drugih izpolnjenih pogojev aktivno sodeluje s prebivalci oziroma lokalno skupnostjo. Bistvo takšnega pristopa je preprečevanje varnostnih pojavov, preden ti nastanejo. Zato se zavzemamo za nadgradnjo tega procesa in njegovo okrepitev, tudi preko vloge policijskih postaj v lokalnem okolju, njihovih vodij policijskih okolišev, ki so nosilci preventivnega dela in neposredno sodelujejo s prebivalci na območju lokalne skupnosti ter drugih oblik partnerskega sodelovanja. Policiji je treba povečati ugled. Le na ta način bo namreč lahko uspešno opravljala svoje državotvorno delo in imela zaupanje državljanov. Na drugi strani pa se od policije pričakuje, da bo prijazna, da bo državljanom služila in jih varovala.

Omejevanje oziroma preprečevanje kriminala. Policija je eden najpomembnejših členov pri odkrivanju in pregonu storilcev kaznivih dejanj, ki ima pomembno vlogo tudi pri preventivi. Naš cilj je izboljšati sedanjo raven varnostnega počutja državljanov. To pa je moč zagotoviti le z izboljšanim preventivnim delovanjem in večjo raziskanostjo kaznivih dejanj. V tej luči je zato še posebej potrebno okrepiti napore za omejevanje in pregon najhujših oblik gospodarskega in organiziranega kriminala. Dobre rezultate je moč doseči le z vzpostavitvijo pogojev za uspešno in učinkovito delo kriminalistične policije ter njeno visoko strokovno usposobljenostjo. Zato jo je potrebno kadrovsko okrepiti, uvesti trajne oblike izobraževanja, usposabljanja in izpopolnjevanja doma in v tujini ter jo ustrezno opremiti. Pripadnike policije, ki preiskujejo najhujša kazniva dejanja s področja gospodarskega in organiziranega kriminala, pa je potrebno temu primerno tudi materialno stimulirati in njihovo delo tudi ustrezno vrednotiti. Na ta način bomo namreč omejili oziroma preprečili vse prepogoste odhode usposobljenih kadrov iz policije. Za doseganje ciljev v boju zoper gospodarski in organiziran kriminal, terorizem in mamila je treba okrepiti tako sodelovanje policije z drugimi državnimi organi in inštitucijami (tožilstvo, inšpekcije, davčna uprava, računsko sodišče, nadzorne agencije in uradi) kot tudi mednarodno policijsko sodelovanje.

Vzdrževanje javnega reda in zagotavljanje splošne varnosti ljudi ter premoženja. Zagovarjamo politiko doslednega zagotavljanja varnosti vseh prebivalcev Slovenije, ki morajo imeti občutek, da živijo v varnem okolju. Zato je potrebno povečati število policistov na tistih področjih in v okoliših, ki so varnostno bolj izpostavljeni. Pri tem pa je treba skrbeti za zagotovitev bolj ali manj enakomerne obremenjenosti policistov na območju celotne Slovenije. Za uspešno izvajanje svojih nalog, vzdrževanje javnega reda in zagotavljanja splošne varnosti ljudi ter premoženja morajo biti pripadniki policije dobro izurjeni in ustrezno opremljeni (osebna zaščitna oprema, prevozna sredstva, informacijska tehnologija ...), kar še posebej velja za posredovanje na množičnih športnih prireditvah, protestnih shodih in demonstracijah.

13. Javna uprava

Kakovosten in učinkovit servis za državljane in podjetja. Organizacija in delovanje javne uprave mora zagotavljati dostopen, pregleden in učinkovit servis državljanom in podjetjem. Takšna javna uprava prispeva h kakovosti življenja državljanov in pomembno vpliva na učinkovitost države. Javna uprava mora biti usmerjena k uporabnikom (državljanom in podjetjem), jim nuditi kakovostne informacije o vseh upravnih storitvah in se stalno prilagajati njihovim potrebam. Obstoječo zakonodajo, ki ureja delovanje javne uprave, je potrebno posodobiti tako, da bo omogočila večjo učinkovitost in kakovostnejše storitve. Zagotoviti je treba tudi učinkovito in strokovno delovanje inšpekcijskih služb.

Odpravljanje birokratskih ovir in poenostavitve postopkov. V luči poenostavitve upravnih postopkov moramo nadaljevati z aktivnostmi za bolj prijazno upravo, odpravo nesmiselnih administrativnih ovir, nadaljnjim uvajanjem e-uprave ter poenostavitvami postopkov, ki bodo pocenili njeno delovanje in zagotovili boljše pogoje za poslovanje gospodarstva. Potrebno je okrepiti prizadevanja za deregulacijo sistema javne uprave in poenostaviti postopke za pridobitev dovoljenj za opravljanje gospodarske dejavnosti.

Učinkovito in pregledno delovanje. Zagovarjamo depolitizacijo in profesionalizacijo javne uprave ter dosledno vzpostavitev osebne odgovornosti. Odpraviti želimo pogosto prisotno birokratsko aroganco ter zagotoviti ažurno odzivanje državnih institucij na kritike in predloge državljanov. Javni uslužbenci morajo biti zavezani načelu strokovnosti in poklicne etike. Za učinkovito javno upravo potrebujemo dober menedžerski princip vodenja in nadzor nad kakovostjo in pravočasnostjo opravljenega dela. Transparentnost javne uprave se odraža tudi v obsegu nadzora javnosti nad njenim delovanjem. Zato bomo zagotovili dosledno spoštovanje zakona o dostopu do informacij javnega značaja, kamor sodijo tudi informacije o stroških delovanja državne uprave. Da bi zagotovili sprejemanje kakovostnih zakonov in drugih predpisov, je pomembno tudi pravočasno vključevanje strokovne in druge zainteresirane javnosti v postopke njihove priprave.

Racionalizacija in zmanjševanje števila zaposlenih. Racionalizacija javne uprave je nujno potrebna, da znižamo njene stroške in razbremenimo gospodarstvo. Zavzemamo se za dobro premišljeno reorganizacijo javne uprave tako, da bi bila bolj prilagojena potrebam državljanov. V tej luči predlagamo ukinitve nepotrebnih agencij, uradov, skladov ter drugih organov v sestavi ministrstev oziroma njihovo pripojitev ali združitve s sorodnimi inštitucijami (npr. združitve davčne in carinske uprave). Kot del reorganizacije državne uprave predlagamo tudi zmanjšanje števila ministrstev v naslednjem mandatu na največ 12, vendar mora reorganizacija ministrstev temeljiti na strokovni analizi sedanjega stanja in primerjalni analizi rešitev v državah z učinkovito javno upravo. Racionalizacija javne uprave mora vključevati tudi zmanjšanje števila zaposlenih. Zavzemamo se za postopno zmanjševanje v višini najmanj enega odstotka letno, ki naj prvenstveno temelji na naravnem odlivu (upokojevanju). Zmanjševanje števila zaposlenih pa ne sme biti linearno, temveč mora temeljiti na oceni obremenjenosti posameznih področij in bodočih potreb.

Stimulativen in pravičen plačni sistem v javnem sektorju. Zavzemamo se za vzpostavitev pravičnih plačnih razmerij in stimulativen plačnega sistema v javni upravi. Sistem naj bo stimulativen za kakovostne in strokovno usposobljene kadre in naj omogoča delodajalcu prilagajanje trgu delovne sile. Plačni sistem mora zagotavljati transparentno nagrajevanje uspešnosti, ki bo stimuliralo nadpovprečne uslužbence. Napredovanja v javni upravi morajo temeljiti izključno na objektivnih strokovnih merilih, ki bodo zagotavljali, da bodo bolj odgovorna mesta zasedali tudi bolj sposobni uslužbenci.

14. Obramba, civilna zaščita in reševanje

Domovinska vzgoja. Šolski sistem mora mlade vzgajati v pozitivnem domoljubju, ki bo Slovensko vojsko predstavil kot enega izmed elementov državnosti in ne kot nepotreben proračunski strošek. Domovinska vzgoja lahko pomembna prispeva k odnosu pripadnikov Slovenske vojske do nošenja uniforme in izpolnjevanja službenih obveznosti.

Obrambni sistem kot motor razvoja. Obrambni sistem moramo razumeti kot sistem, ki je za številne državljane delodajalec in hkrati na številnih področjih motor izobraževanja in tehnološkega razvoja. Prizadevali si bomo, da se bo obrambni sistem razvijal v podporo tehnološkemu razvoju. K modernizaciji oborožitve in druge opreme lahko tvorno prispeva tudi domača industrija in domači razvojno-raziskovalni inštituti v konkurenčnem soočanju na svetovnem trgu.

Sodelovanje v mednarodnih operacijah kot prispevek k svetovnemu miru. Menimo, da je kolektivna varnost najboljša rešitev zagotavljanja varnosti Slovenije, zato se zavzemamo za aktivno delovanje Slovenije v zvezi NATO in drugih mednarodnih organizacijah. Naša obveza je, da slovenske oborožene sile v okviru mednarodnih mirovnih operacij sodelujejo pri obvladovanju, umirjanju in obnovi kriznih žarišč.

Zaposlovanje v Slovenski vojski

Povečanje deleža vojakov. Trenutno ima Slovenska vojska 7570 zaposlenih v stalni sestavi ter 1623 pogodbenih rezervistov. V okviru stalne sestave zaposlenih je 68,9 % »bojevnikov« (to je nosilcev bojnega delovanja), od tega 42,8 % vojakov in 26,1 % podčastnikov. Prizadevali si bomo, da se z dodatnim zaposlovanjem in večanjem pogodbene rezerve delež vojakov poveča do optimalnega števila, ki ga mora Slovenija zagotoviti za učinkovito delovanje v sistemu kolektivne varnosti.

Ustrezna normativna podlaga. Slovenska vojska potrebuje za svoje normalno delovanje in razvoj ustrezno normativno podlago, zato se bomo zavzeli za pripravo posebnega zakona, ki bo uredil status vojaških oseb. Status bo primerljiv statusu v primerljivih sodobnih vojskah in prilagojen potrebam in značilnostim Slovenije.

Povečanje zanimanja za vojaško službo. Da bi se povečalo zanimanje za vojaško službo, bomo več pozornosti namenili družbenemu (ne le fizičnemu) umeščanju vojašnic v prostor, tako da bo Slovenska vojska delovala v sožitju z okoljem, v katerem deluje. Za povečanje zanimanja za pogodbeno rezervo bomo več pozornosti namenili osveščanju delodajalcev, kjer so pripadniki pogodbene rezerve zaposleni. Sistemsko bomo uredili usposabljanje vojakov za življenje po odpustu iz vojske. Slovenska vojska mora v sodelovanju z ZRSZ in MŠŠ pomagati vojakom, ki po zaključku pogodbe niso več zaposljivi v Slovenski vojski, da pridobijo dodatna znanja za vključitev na trg dela.

Oborožitveni sistemi

Organizacija in oborožitev Slovenske vojske morata biti fleksibilna in prilagojena delu in nalogam enot. Trenutno stanje oborožitve in oborožitvenih sistemov vojaka posameznika v Slovenski vojski je zadovoljivo, neustrezen oziroma neuporaben pa je del težje oborožitve. Nekatere oborožitvene in podporne sisteme je treba nadgraditi in dopolniti. Pri tem se moramo opreti tudi na domače znanje ter domačim razvojnim centrom omogočiti sodelovanje pri razvoju oborožitvenih sistemov v poštenu konkurenci s tujimi dobavitelji.

Sodelovanje v mirovni operacijah in operacijah v podporo miru

Pozdravljamo sodelovanje pripadnikov Slovenske vojske v mirovni operacijah. To je dobro z več vidikov: nabiranje izkušenj in izmenjava informacij ter znanj, ohranjanje bojne pripravljenosti in preizkušanje oborožitvenih sistemov, informacijskih sistemov, telekomunikacijskih sistemov ter vodenja in poveljevanja.

Slovenija je zanesljiva članica zavezništva. Sodelovanje Slovenije v mirovnih operacijah utrjuje status zanesljive članice zavezništva in odpira možnosti sodelovanja z državami v okviru zavezništva in širše. Pomemben segment sodelovanja v mirovnih operacijah je tudi civilno vojaško sodelovanja, ki ga je nujno potrebno razvijati in nadgrajevati. Sodelovanje v mirovnih operacijah mora biti skladno z usmeritvami mednarodne skupnosti ter z zunanjepolitičnimi in geostrateškimi interesi in prioritetaми naše države. Slovenija mora spoštovati dane zaveze mednarodni skupnosti.

Pomoč vojakom s trajnimi poškodbami. V primeru trajnih poškodb in invalidnosti vojakov zaradi sodelovanja na mirovnih operacijah mora Slovenska vojska vojakom nuditi pomoč pri iskanju zaposlitve v sodelovanju z ZRSZ ali jim omogočiti upokojeitev.

Zaščita in reševanje

Posodobitev opreme. Z enotami in službami civilne zaščite se zagotavlja izvajanje nalog zaščite, reševanja in pomoči ob velikih naravnih in drugih nesrečah, ki jih ne morejo izvajati obstoječe reševalne enote in službe. Glavna pomanjkljivost sistema zaščite in reševanja je pomanjkanje sodobne opreme. V primeru naravnih nesreč in drugih nevarnosti je potrebno boljše organizirati alarmiranje in obveščanje na mikro ravni.

Krepitev poklicnih jeder v sistemu civilne zaščite. Prostovoljne enote civilne zaščite so solidno organizirane (tukaj mislimo predvsem na gasilce, gorske reševalce, jamarje, reševalce z reševalnimi psi), potrebno pa bi bilo okrepiti poklicna jedra v drugih enotah (piloti helikopterjev, civilne enote za jedrsko, kemijsko in biološko obrambo, inženirske enote, zdravstvena služba, vojaške službe). Najti bi bilo potrebno ustrežnejšo rešitev organiziranja helikopterske nujne medicinske pomoči, ki ima iz leta v leto več posredovanj. Pridobiti mora svoj helikopter za reševanje ljudi v gorah in reševanje na cestah. Koncept zaščite in reševanja bi morali urediti tako, da bi lahko Slovensko vojsko vključevali v aktivnosti že na začetku akcij.

Gasilska zveza in prostovoljna gasilska društva. Ena izmed največjih organizacij v sistemu zaščite in reševanja je Gasilska zveza Slovenije, ki združuje 1400 prostovoljnih gasilskih društev, v katere je včlanjenih skoraj 140.000 prostovoljnih gasilcev. Zavzemali se bomo, da se delodajalcu povrnejo stroški za čas, ko je prostovoljni gasilec med delovnim časom vpoklican na intervencijo. Zavzemamo se za čimprejšnjo ustanovitev višje gasilske šole in možnosti nadaljevanja študija gasilske smeri.

Financiranje sistema varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Zavzemamo se, da se v Zakon o financiranju občin predpiše odstotek primerne porabe občin, ki se uporabi za financiranje varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami.

Psihološka pomoč. Zagotoviti je potrebno ustrezen koncept psihološke pomoči prvim posredovalcem v primeru večjih hudih nesrečah (prometne nesreče z več žrtvami, letalske nesreče, železniške nesreče, nesreče avtobusov ...).

Civilna obramba

Razvoj civilnih (nevojaških) zmogljivosti obrambnega sistema. Poskrbeti moramo za nadaljnji razvoj civilnih (nevojaških) zmogljivosti obrambnega sistema in prilagoditev sodobnim virom ogrožanja, s čimer je tesno povezano preoblikovanje obstoječega sistema civilne obrambe ter vzpostavitev kriznega upravljanja na resorni in državni ravni. Razvijati moramo neoborožene oblike obrambe in vojskovanja ter jih zainteresirani javnosti in lokalnemu prebivalstvu pravilno predstaviti, da bodo neoborožene oblike obrambe učinkovite v morebitnem boju zoper agresorje.

Problematika organizacije in upravljanja

Reorganizacija upravnega dela ministrstva. Na MORS-u je potrebno izvesti proces reorganizacije upravnega dela Ministrstva za obrambo RS ter Uprave RS za zaščito in reševanje, da bodo delovni procesi optimalni. Najti je

potrebno ustrezno racionalizacijo števila organizacijskih enot in zmanjšanje ravni vodenja v posameznih organizacijskih enotah, s čimer bo dosežen učinkovitejši prenos informacij in odločanja. Potrebno je odpraviti podvajanje nalog med civilnim in vojaškim delom MORS-a.

Gospodarjenje z nepremičninami in premičninami. Ministrstvo za obrambo mora nevojaške nepremičnine, ki jih uporablja (v njih stanujejo pripadniki vojske) in tiste, ki jih ne potrebuje, prenesti na ministrstvo za javno upravo, ki že upravlja z nepremičninami (stanovanji), ki so v lasti države in jih oddaja v najem javnim uslužbencem. Ministrstvo za obrambo mora zemljišča (razen vojaških poligonov in drugih zemljišč, na katerih se nahajajo vojaški objekti) prenesti na sklad kmetijskih zemljišč ali na javni sklad za nepremičnine. Na ta način se bo lahko znižalo tudi število zaposlenih v upravnem delu MORS-a. V skladu z načeli dobrega gospodarja je treba odprodati ali uničiti vojaško opremo, ki se ne uporablja ali ni v skladu s sprejetimi standardi.

N.Si *Nova Slovenija*
Kršćanska ljudska stranka

Blizu ljudem.